МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТАІ

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 41 (2562) | Киранди, 21 май, 1961 шу. | Мах 2 кеп.

БОКЪОНЦА ГІУЛАКХ ДЕ дІайийнача культурашта

Юрта боахам чехка дегІабоалабара хьакъехьа парте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара эггара хьалха де дезар еррига кхашка дІаюв культураш дика хьувкъаелгеи дукхагІа ялат чудахьилгеи да. Из дика кхета а деш 1961 шера дІайийна еррига культураш дика хьувкъае а дукхагІа ялат, шекара свекла, баьца даараш, коартолаш чуя а лаьрхІад вай республикерча колхозхошеи совхозий болхлошеи. Къаьстта теркам тІабахийта лаьрхІад цар хІара гектара тІара 45—50 центнер фуалтьяьха хьажкІаш чуяхьаш «кхай аьла» — хьажкІаш ебаяра.

ДІайийна еррига культураш хьувкъаяра лоаттабеча къовсама хьалхара этап — бІаьстан балхаш чакхдоалаш латт. ДІадахача шерашкарчул дикагІа чакхдаьннад культураш дІаера гІулакх укх шера. Дика вІаштІехьбаькхар из болх Грозненски района дуккхача боахамашка, Гудермесскии Наурски районашка, МагІалбика зонерча «Кавказ» яхача колхозе, Ставропольски краерча новатора П. Денисенкос ДІадоладаь гІулакх дика хьаллаьцача дуккхача кхыча боахамашка. Къаьстта белгалдаккха деза укх шера дукхагІа йолча колхозашеи совхозашеи еррига культураш агротехнико маяххара дІайийна хилари, дуккхача боахамаша шоай еррига хьажкІаш Іилмо а опыто а прогрессивни лоархІаш йолча квадратно-гнездовой способах йийна хилари.

Вай республикерча дукхагІа долча боахамаша бІаьстан балхаш дика чакхдаьха хилар хьаргойт культураш дика тІаяларо. Іалаьмате доккха шахматни улгаш модада бокъонца хо а луш йола сийна квадраташ тІайола хьажкІий кхаш.

Цхьабакъда къаьст-къаьстача районашка тесса леладу бІаьстан балхаш. Цхьаццайолча юрташкарча коммунисташа, кхьметтел юкъюкъерча колхозийи совхозийи кулгалхоша а дика кхетадаь хиннадац семилетка кхоалагІча шера ялат а кхыйола культураш а хьувкъаяра лоаттабу къовсам шоашта йола экзамен йолга. Шоашта тІадилла гІулакх бокъонца кхоачашде ца ларца мара дашха йиш йолаш дац Урус-Мартани Курчалойн районашка, МагІалбика зонерча «Ингушский» совхозе леладаь гІулакхаш. Цу районашка культиваци дика ца яьча участкаш тІа хьажкІаш дІаювш, ДІадув фу бокъонца кийч ца деш а агротехника толхаеш а моттигаш хиннай. Иштта во лархІа деза да цхьаццадолча шаьрача дадача кхашка хьажкІаш квадратно-гнездовой хьисапе дІа ца е гІийрта Шаьлан районерча совхозий кулгалхоша леладаьр а. Хаций-хьогІ цу района кулгалхошта квадратно-гнездовой хьисапе дІа ца йийнача хьажкІашта шинна а оагІорахьа культиваци е йиш йоацилга а кулгаца оасар деш хилча хьажкІий центнерага дукхагІа мах дІабодилга а?

Еррига хьалха юв культураш дІайийна яьннай, дІайийна йоалаш латт хьажкІаш а. ДІайийна культураш бокъонца хьувкъаяра лоаттабеча къовсама эггара бехктокхамех йола ха хьатІаэттай хІанз. Республикера дукхагІа йола колхозаши совхозаши кхашта макхаш доахаш, мугІарашта юкъе культиваци еш, лаьтта чамца доаккхаш, кхыдола балхаш деш йоахк. Къаьстта сихеннад хІанз шекара свеклайна шаровка елгеи хьажкІашта макхаш доахилгеи.

Цхьабакъда цхьаццайолча районашка ханнахьа дІадоладаьдац уж балхаш. Ачхой-Мартана районе чІоагІа ледара лел шекара свеклана шаровка елгеи из нийлхъелгеи. Дика латтац из гІулакх Урус-Мартана районе а. Кхашта деш дола гІулакх бокъонца ца деш, даь даьнна балхаш юха де дезаш моттигаш а нийслу. Цхьаццадолча боахамаша бокъонца пайда эцац техникаш, механизмаш латташе а кулгашца балхаш ду.

ДІайийна культураш хьатІайоалаш латтача хана колхозийи совхозийи керттера декхар да ханнахьа кхашта гІулакх дар. Къаьстта теркам тІабахийта беза хьажкІашта гІулакх дара. Хьалха латтарий опыто хьахьокх хьажкІаш дІайийна ма яьлланге а е уж хьатІаяьннача деношка макха баькхача, тІаккха ши-кхо лорд хилча органически а минеральни а удобренещца кха хьаьн а деш культиваци йича ялат дикагІа хьувкъаш хилар.

МугІарашта юкъе цкъара культиваци яьчул тІехьагІа кулгаца нийлхъе еза хьажкІаш. Из Іалаьмате бехктокхаме гІулакх да, хІана аьлча из болх чакхбаларга хьежжа хьувкъ хьажкІаш. Листа йолчара совйола хьажкІа дІа а йоаккхаш нилха йолча дІатІа а йогІаш хьажкІаш боарамагІ хургйолаш тоаде деза кхаш.

Иштта ший ханнахьа гІулакх де деза гидуаргашта, коартолашта, баьца даараштa, кхыча культурашта. Ший ханнахьа макха баккха беза, иштта ший ханнахьа де деза оасар а кхы балхаш а, хІана аьлча уж тІехьадаьлча оасар кот а даьле культураш йов.

Кхашта гІулакх дар чІоагІа бехктокхаме болх ба. ХІара колхоза председатель, совхоза директор, юрта боахама специалист из кхетадеш а хІанз хьатІаэтта ха боккхача лоархІаме йолга ховш а хила веза. Цхьаккха ди а е саьхьат а доаде йиш яц хІанз. Беррига низ тІабахийта беза хьажкІаш а кхыйола культураш а хьувкъаяра, тІаийца декхараш кхоачашдара. Даим цу гІулакхага бІарг локхаш хила еза партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеш.

Ставропольски механизатора П. Денисенко инициативах дІайолаеннай еррига Россерча хьажкІаш лелаерий социалистически яхь. Дуккха хьажкІаш лелаераш ба цу яхьа юкъе баха вай республике а. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацей декхар да хьажкІаш хьувкъаяра дІайолаяь йола из социалистически яхь шерагІа йоаржаяр, цунна юкъе дуккхагІа механизатораши хьажкІаш лелаераши чуозар.

Боккхача лоархІаме да хан-ханнахьа социалистически яхьа итогаш яр, уж шерра нахага дІайовзийтар. Звенос, бригада, отделене ше тІаийца декхараш кхоачаш мишта ду хьажа веза царга вІашший проверкаш а ййташ. ХІара колхозе, совхозе колхозхойи совхозий болхлойи балха дикагІа безам тІабахийтара де лаьрхІа гІулакхаш чакх мишта доах хьажа веза.

Новкъостий юрта боахама къахьегамхой! Шерагіа йоаржае ССКП XXII-ча съезда сийленца накъадахара духьа дІайолаяь социалистически яхь. Кхашта бокъонца гІулакх дарца хьувкъаергья вай еррига культураш!

Новкъостал дергда тІехьабисарашта

ССКП ЦК-а январски Пленумо доккхий декхараш хьалхашка оттадаьд юрта боахама къахьегамхошта. ДІахо а хьайбай боахам дегІабоалабарца цхьана хьажкІаши шекара свеклаи санна чІоагІа лоархІам бола культураш дукхагІа дІаереи хьувкъийтареи дешаша а йоккха моттиг лаьцай Пленума балха тІа.

Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза 5 отделене соахкарчул шозза дукхагІа дІайийнай шекара свекла укх шера. Шекара свекла дика лелае ховш бола нах хьахиннаб, цар шоай декхараш толамца кхоачашду. ДІадахача шера гектара тІара 300 центнер свекла яьккхар цар. Отделене дикагІа дола хьоккхамаш даьхад Анзорова Сацитей Лорсанова Базеи звеноша.

Районе свекла лелаяра эггара дикагІа опыт йола Ахмадов Дадаш керте латтача свекла лелаеча бригадо укх шера гектара тІара 400 центнер свекла яккха декхар тІайийцад.

ХІанз свекла лелаю еррига звенош цунна оасар деши юкъера лаьтта цамцадоаккхаши я. Толамца бу цар из болх. Отделенера 400—500 саг кхай тІа болх беш хул хІара денна. Болх къаьстта дика бу ала йиш йолаш къахьет укх шера свекла лелаераша. Цхьабакъда, свекла лелаерий балха тІа кертерадар из хинна Іац. Эггара кертерадар да цар чІоагІа раьза а хинна серпуховщаша ДІадоладаь боккха лоархІам бола гІулакх хьаллацар, цар новкъостал ду цу совхоза шоашца яхь лаьцача 4-ча отделенерча болхлошта, уж шоашта тІехьакхебе ГІерт.

ДІадахача шера во хилар 4-ча отделене шекара свекла, хІаьта цхьацца йолча участкашка вІалла ца хулаш е а ейр из.

Цу хана 5 отделенерча свекла лелераша 4-ча отделенена шефски новкъостал де соцам бир. 4 отделене болхлоша свекла ДІае кийчо еча хана царна новкъостал деш хилар 5 отделенера свекла лелераш, агротехнически занятеш йир, свекла лелаярах лекцеш йийшар, царца цхьана свекла дІаюврГйола лаьтта кийчеш кхай тІа болх беш дакъа лаьцар.

Дукха ха йоаццаш свекла лелаю дикагІа йола бригада хилар ше шефски новкъостал деча лоалахочун свекла ДІайийнача кхай тІа яха. Шоашта зеденна дика дар а во дар а дийцар бригада членаша лоалахошка. Къаьстта лоархІам болаш къамаьл дир свекла лелаерий бригадиро Ахмадова, звеньевойш болча Анзоровас, Лорсановас. Свекла мишта дикагІа лелалургьа довзийташ дика хьехамаш дир цар шоай лоалахошта.

Шоай шефал тІехьа ца бусаш къахьега дош делар 4 отделене свекла лелаераша, цар чІоагІа баркал аьлар шоашта деча новкъосталах.

В. ГОРБАНЕВ,
совхоза парторганизаце секретарь.

ХьажкІашта гІулакх дика ду

ССКП ЦК январски Пленума исторически решенеша Наурски района «Россия» яхача колхозерча хьажкІаш лелаерий творчески низаш сов а даьхар, кердача къахьегама гІулакхашца Даьхе гІадийгара уж оарцагІа а баьхар. АргІанна йоагІача, парте XXII-ча съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь, цар шоашта декхар тІайийцад «кхай аьла» кхы кІезигагІа ца хьувкъае а хиш дехкача лаьттаашкара хІара гектара тІара 50 центнерал кІезигагІа йоацаш фуалтьяьха хьажкІаш яха а.

ХьажкІаш лелаерий болх дикагІа вІаштІехьбаккхара дукха балхаш ду колхоза правленеи партийни организацеи. БІаьстан юхье кхашка деш дола балхаш ДІадоладалале дуккха а хьалхагІа партийни собране дийцар из маьхера культура дІаера кийчо ярах а ДІайийна яккхарах а дола дош, артела юрта боахама специалисташи хьажкІаш лелаяра гІулакх дика довзаш бараши тІа а болаш. Цар хьаьлар хьажкІаш дуккагІа дІаерои гІад а тІехьа моша хьажкІаш а фуалтьяьха хьажкІаш а чІоагІа хьувкъаяраи де дезар.

Коммунисташ керте а болаш, хьажкІаш лелаю механизированнии комплекснии звенош вІашагІъехкар артеле. ХІара вар, дага латтар цаІ долаш, йоаккхо цаІ йолаш вар—парте ЦК январски Пленума решенеш сихагІа кхоачашъе а хьамсарча Даьхенна мамогта дукхагІа ялати хьайбай продукташи яла а. Колхоза правленеи кхххьанцарча партийни организацеи шоай керттера болх а лоархІаш тІаийцар из доккха боахама-политически декхар.

«Кхай аьла» кхеяра эшача агротехника гІулакхий еррига комплекс чу а лоацаш, партийни собране оттадаь дешаш кхоачашдар духьа сихха практически занятеш вІашагІъехкар хьажкІаш квадратно-гнездовой хьисапе дІаера, техника кийчъйир. Звеньевойшта хьехаш вар колхоза воккхагІа вола механик коммунист Петр Дмитриевич Ремещови цхьоалагІча комплексни бригада агроном Нина Аркадьевна Нанниковаи.

Цу боккхача балхах дика пайда баьлар. «Кхай аьла» болх дика вІаштІехьбаькхха цхьатарра дІае йолайир, хІаьта лоаццача агротехнически ханашка ДІайийна а яьлар. Говзача организатораша новкъосташа Минаевеи Андросовеи кулгалдеча цхьоалагІча а шоллагІча а комплекснии бригадашка квадраташ нийса хилар. Из болх къаьстта дика чакхбаькхар тракториста Илья Григорьевич Воробцовеи машиниста Чертовских Николаеи механизированни звенос а тракториста Следенко Георгеи машиниста Новокшанов Геннадеи механизированни звенос а.

ТІаяьнна хьажкІаш хІанз геттара дика я. Шозза макха баькхха баьннаб, хІаьта хІанз культиваци еш латт. Къаьстта дика балха толамаш доах трактористий новкъостий Воробцовеи Следенкойи агрегаташа. Цар хІара денна тІехкхоачашъю шоай дийнахьара нормаш, карара ялийтац ДІа-юха тела ЦІе вымпелаш. ДІайийнача «кхай аьлана» гІулакх деча дика къахьег хьажкІаш дика хьувкъае ховш йолча Александра Ивановна Гладилинас, Клавдия Федоровна Рязановас, Надежда Пинчуковас, кхычар.

«Россия» яхача колхоза къахьегамхоша дика болх барга хьежача, ГІалат хургдоацаш ала йиш я, цар шоай дош сийленца кхоачашдергда, аьнна.

Р. БОГДАНОВ.

ССКП XXII съезда сийна

Советски архитекторий Ерригсоюзни Кхоалагіа съезд

Кремлерча Йоккхача дворе́це 18 мая хьайийлай советски архитекторий Ерригсоюзни КхоалагІа съезд.

Пхи шу совгІа ха яьннай советски архитекторий Ерригсоюзни ШоллагІа съезд хинна. Цу хана чухь вай Даьхено цІаккха ца хиннача тайпара дегІайоалаяьй экономика, Іилма, техника, культура. Іалаьмате дукха хьалду нах чубаха цІеношш, культурно-бытовой, промышленни, юрта боахама гІишлош. ХІара эзар сага лаьрхІа квартираш хьалъяра хьакъехьа Советски Союзо хІанз дунен тІа хьалхара мотти лоац.

Съездо дувцаргда архитектура дегІаяра эггара кертера дешаш, пхе шера Іоаяьча опытах дикагІа дар а укх таргтарча шерашкара декхараш а къоастадергІа.

Эггара къаьнагІарчарех волча советски зодче, СССР-а гІишлош хьалъяреи архитектураи Академе сийлен члено **А. И. Гегелла** хьайийлар съезд.

ДІаьхдаь, чІоагІа тІоараш а тохаш сийлен президиуме хорж ССКП ЦК Президиум, новкъост Н. С. Хрущев керте а волаш.

Съездо дувца оттаду е дешаш:

1. СССР-а архитекторий Союза правлене отчетни доклад.

2. СССР-а архитекторий Союза ревизионни комиссе доклад.

3. СССР-а архитекторий Союза керда правлении ревизионни комиссии харжар.

ЧІоагІа тІоараш а детташ сий ду съезде баьхкараша правительственни лоажашка гучабаьннача новкъостий Н. Г. Игнатова, А. Н. Косыгина, А. И. Микояна, Н. А. Мухитдинова, М. А. Суслова, Е. А. Фурцевай, Н. С. Хрущева, Н. М. Шверника, П. Н. Поспелова, В. В. Гришина.

Советски архитекторий Ерригсоюзни III-ча съездага

Дукха деза новкъостий!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетои СССР-а Министрий Советои даьхьала ювц советски архитекторий Ерригсоюзни КхоалагІа съезди цунга гІолла ваи мехка беррига архитекторашн.

Мехка халкъа боахам дегІабоалабара ворхІ шера план кхоачашъеш, советски халкъо Іалаьмате дукха, доккхий гІирсаш хьалду. ХІанз миссел чехкеи, дукхеи, индустриальни методаш шерра юкъейоалаши пІирсаш цІаккха а дадар советски лаьтта. Алхха семилетка хьалхарча шин шера ши эзар совгІа промышленностеи транспортеи йоккха предприяти болх бе йолаялийтай, городашкеи болхлой поселкашкеи, 165 миллион квадратни метр хула 4 миллиони 600 эзари квартира яьй.

КарагІдаьннача цу хІамаша гІадбуг советски нах. Цхьабакъда хьалхашка латт кхы а доккхагІа дола дехкараш. ВорхІ шера ворхІ эзар совгІа йоккха промышленни предприяти болх бе йолаялийта, 15 миллион квартира хьалъе, юрта Іалаьмате дукха гІишлош хьалъе еза вай.

Лаьрхіа варгвоацаш боккха ба хІанз советски архитектура лоархІам. Укх тІехьарча шерашка ЦІенхаштта эргайоаккхаш тоаяьй советски архитектура. Халкъа чІоагІа эшарашта, экономико дІадехарашта, гІишлошта индустриализаци яра, типовой проекташ уттаелга дегІадоаладара дукхагІа тІаберзабаь ба архитекторий болх. Гишлош еча берригача болхлошца цхьана архитектораша дика дакъа лоац капитальни гІишлош хьалъяра Іалаьмате йоккхий планаш кхоачашъеча, боккха, паччахьалкхен лоархІам бола болх бу городашта, поселкашта, юрташта планаш уттаеш, уж хьалъеш, промышленни а, нах чубаха а, общественни а гІишлошта проекташ уттаеши уж хьалъеши.

Цхьабакъда, вай архитектура дегІайоагІача дола лоархІам болла кхоачамбоацараш бІарга ца гуш хила йиш яц. Городашта планаш уттаяреи уж хьалъяреи практикана мела юкъехкувл городаш хьалъярах йола прогрессивни решенеш. КІезига моттигаш яц къахьега а ваха а кхоачам хиллал дика йоацача, бІарг тІаотташ арахьара хоза йоацача, хьалъеш а хьалъяь ялча пайда эцаш а дарегІа йоацача, технически дика йоацача гІишлошта проекташ уттаеш а хьалъеш а. Дуккхача даькъе уттаеш йола типовой проекташ хІанзарча хьалаша ДІадехарашта маяххара яц. Ца эшшаш чІоагІа гІишлош хозъе гІертилга кІанз а доалл вай цхьаболча архитекторий балхах.

Советски архитекторий кертера декхар да коммунизм хьалъяра кердача декхарий боарамга хьежжа архитектура деррига доакъош лакхдар. Къаьстта теркам шоашта тІаоз городашта планаш уттаяреи уж хьалъяреи дешаша, советски городаш хьалъяра социальни декхараша. Архитектораш эггара чІоагІагІа дакъа лоацаш хила беза нах чубаха цІеношш культурни гІишлошш хьалъяра планаш кхоачашъеча, наха чубаха цІенош ца тоъилга ДІадоаккхача, юрт социалистически новкъа эргайоаккхаш тоаеча, уж декхарийла ба ДІахо йодача хана типовой проекташ дикагІа уттаае а промышленни, наха чубаха, общественни зданеш хьалъяра керда, дикагІа йола типаш уттае.

Беррига советски архитектораш вай ханарча строительни индустре методаши средстваши докъонца йовзаш, конкретни экономика ховш, йоккха профессиональни говзал йолаш, пІишлош е проекташ уттаеча а уж хьалъеча а творчески болх хьаькъалца вІаштІехьбаккха ховш бола зодчеш а хила беза. Уж декхарийла ба гІишлош дикагІа хьалъергйолаш чІоагІа влияни лоаттае, стройкашца, цІенош деча комбинаташца, гІишлош хьаеш йола хІамаши материалши еча завозаца айхха бувзам болаш хила.

СССР-а архитекторий Союза болх вай сийлахь-йоккхача Даьхенна майоагІІара йола архитектура дІаХо а дегІайоалаяра, хьалхашка латта доккхий декхараш кхоачашде архитекторий творчески низ тІабахийтара тІаберзабаь хила беза. СССР-а архитекторий Союз декхарийла я халкъа хьалхашка доккха декхари бехктокхамеи шоаш болга довзаргдолаш архитекторашта хІара денна кхетам тела, Союза членаш идейни а творчески а дегІабоаГІаргболаш дукхагІа терко е.

Сийлахь-доккха гІулакх да советски архитекторашкеи гІишлош хьалъерашкеи кхьачар коммунистически обществе чухь бахаргболча, къахьегаргдолча наха городаш, поселкаш, юрташ, фабрикаш, заводаш, нах чубаха цІенош хьалдар.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитети СССР-а Министрий Совети чІоагІІа теш, вай мехка коммунизм хьалъяра йоккхий планаш кхоачашъеча советски архитектораша дизза шоашкара доагІа дакъа лоацаргхиларах.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет.

СССР-а Министрий Совет

Сухалбе кхашкарча балхашта

ХІанз, кхашкара балхаш сихденнача деношка, нух токхош йолча культурашта гІулакх деш ба Ачхой-Мартана совхозашкара къахьегамхой. Из хІанз керттера гІулакх да. Шекара свекла ДІайийна лаьтта цамцадоаккхаш, букетировка еш боахк уж. Дуккхача звеноша хІамаш хьалтІаялалехьа еш йола культиваци а доахаш дола макхаш а даьхад.

Дика къахьег «Самашкинский» яхача совхоза 2-ча отделенерча Лорсанова Тумиша а Долдаева Умала а свекла лелаеча звеноша. Пхи ди далалехьа цамцадаьккхар цар шоай деррига лаьтта. ХІанз хІара денна нормаш 150—200 процент кхоачаш а еш, чуийнна свекла нийлхъеш я уж звенош.

Звеной членаш болча Самбиева Хазамбикас, Джамалдинова Тумишас, Эсмурзаева Айдас, Паштаева Совдата шоашта доагІа лаьтта диъ дийнахьа цамцадаьккха а баьнна шоай ноалахошта новкъостал дир.

Цу совхоза цхьоалагІча отделене шекара свекла ДІайийнача кхашка машинаца хий детта болабеннаб. 80 гектара тІа хІанзале а теха даьннад из. Цхьабакъда, хьалхагІе а тохабенна хиннабаларе дукхха а дукхагІа теха хургдар хий.

Во лелац балхаш 2-ча отделене. Квадраташ нийса йолаш тІаяьннай хьажкІаш. Къаьстта дика гІулакхаш ду царна 200 гектар лаьтта леладеча, хІара гектара тІара 60 центнер фуалтьяьха хьажкІаш яха аьнна декхар тІаийцача Хачароев Ахьмада механизированни звенос а, хІаьта, иштта Ибрагимовайи Магадиевайи звеноша а.

Цхьабакъда цу районерча совхозий дуккхача звеношка свекла нийлхъяра болх во лел. Къаьстта во лел из болх «Лермонтовский» яхача совхозе, из бахьан долаш лохбала мег свеклай хьувкъам. Во латт гІулакх № 7 йолча отделене (управляющи нов. Подсарыгов).

Совхозий отделенешка хІанз а кхоачамболлаш гІулакх дац нух токхош йолча культурашта. ХІанз, йоачаш хиннача хана, кхаш оасаро хьалдикъар кхерам болаш да. Из тайпа гІулакх да «Лермонтовский» совхоза 2-чеи 3-чеи отделенешка а «Самашкинский» совхоза цхьоалагІча отделене дуккхача звеношка а. Цу отделенешка культиваторий кувгаш ирде чархаш ца хилар бахьан долаш аьрхІача кувгашца мугІараш доха а ду, ДІайийна хІамаш увзаеш хьал а йоах.

Нух токхош йолча культурашта деча балхашта юкъера кхоачамбоацараш ханнахьа туча а даьха, парте районни комитета бюрос белгалдаькхар, «Лермонтовский» совхоза цхьоалагІча тракторно-полеводчески бригаден 2-ча а 3-ча а отделенешкеи обработка во ярах 400 гектара тІа ДІайийна свекла йовр кхерам болаш хилар.

«Самашкинский» совхоза 1-ча отделене лаьтта цамцадаккха дезеи свекла нийлхъе езеи ха гинна йоллашехьа а, болхлой низ дика оарцагІбаьккхабац. ХІара денна 350—370 саг балха аравала везача, араваоларашш вац 80—100 мара.

Парте райкома бюрос уж кхоачамбоацараш шоашта довзийта доллашехьа а, совхозий кулгалхоша нух токхош йолча культурашта деш дола гІулакхаш тоадац. Цу гІулакха иштта бехке я организаторски балха юстара латта партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш.

Кхы ха ца тулийташ, хІанззе а оарцагІдовла деза дийнна тІалаташ тоадара а культурашта ІІахо деш дола гІулакхаш дикагІа чакхдахара а.

Р. НАУРБИЕВ,
тха собкор.

СССР Министрий Совета Председатель Н. С. ХРУЩЕВИ США президент Д. КЕННЕДИИ вІашагІкхетарг хилара хьакъехьа

Укх шера март бетта денз дипломатически наькъашка гІолла ДІаюха дагабийнначул а посланеш ахийтачул а тІехьагІа СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевеи США президента Д. Кеннедеи лаьрхІад укх шера 3-чеи 4-чеи июне Вене вІашагІкхета.

СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевеи США президента Д. Кеннедеи лаьрхІад из вІашагІкхетар переговораш е а, е кхыча мехкий гІулакх долча дунен халкъашта юкъерча керттерча проблемай хьакъехьа соглашени е а дагадолаш ца хилар. Цхьабакъда, цу вІашагІкхетаро ший ханнахьа а дика а торо хулийтаргья царна шоашта шиннена юкъе бувзам тасса а шин мехка юкъерча гІулакхий хьакъехьара керттерча проблемашта дагабовла а.

АТОМНИ ЭНЕРГОГИГАНТА ТУРБИНА ОТТАЕ ЙОЛАЯЬЙ

Нововоронежски (Воронежски область), 18 май. (ТАСС). Атомни электростанце машинни зале, Харьковски завода коллективо кийчъя, 70 эзар киловатт низ бола турбина оттае йолаяьй. Бригадир Н. С. Гришечкин керте латтача слесараша-турбинисташа парте XXII съезда сийна йиллача ханал дикка хьалха оттаяь яккха лаьрхІад агрегат.

ССКП обкоме

РЕСПУБЛИКЕРЧА ХЬАЖКІАШ ЛЕЛАЕРИЙ ПЕРЕКЛИЧКА ХЬАКЪЕХЬА

Республикерча хьажкІаш лелаераша перекличка яра хьакъехьа предложенеш а луш, укх шера 17 мая арадаьннача «Грозненский рабочий» яхача газета тІа письмош яздир Урус-Мартана районерча «Красноармейский» яхача совхоза бригадира-механизатора А. Кагермановеи Гудермеса районерча «Дружба» яхача совхоза бригадира-механизатора Д. М. Куприенкоси. Цар шоай письмош тІа дийцар ССКП XXII-ча съезда сийна Даьхенна шоаш малагІа производственни совгІаташ кийчду, шоай балха опыт йийцар.

ТІаийца декхараш толаме кхоачашдара хьалха латта опыт вІашагІтохараи ДІайоаржаяраи, юрта боахама къахьегамхой оарцагІбахара а хІаьта иштта долаш дола кхоачамбоацараш шоай ханнахьа тучадахара а дола лоархІамера гІулакх хиларах тарра, хьажкІаш лелаерий перекличка чІоагІа лоархІам а беш, ССКП обкома бюрос **соцам бу:**

1. Республика хьажкІаш лелаерий перекличка яра хьакъехьа бригадираша-механизатораша новкъосташа А. Кагермановеи Д. М. Куприенкоси енна предложени могае.

2. «Грозненский рабочий», «Ленинан некъ», «Сердало», «Комсомольское племя» яхача республикански газетий редакцеш, радиовещанеи телевиденеи комитет, районни газетий редакцеш декхарийла йойла хьажкІаш лелаерий перекличка вІаштІехьъяккхара балха юкъе хьинаре дакъа лаца а газеташ тІа, микрофона хьалхашка, телестуде къамаьлаш деча колхозийи совхозийи бригадиранашта, звеноводашта, агрономашта, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски болхлошта шерра моттиг яла а.

Письмошкеи къамаьлашкеи шерра дувцалда хьалха латтарашта карагІдаьнна хІамаш, Ерригросийски хьажкІаш лелаерий социалистически яхье дакъа лоацарий мугІараш шердара фу де деза хойташ, еррига звенош, бригадаш хьалха латтача хьажкІаш лелаерашта сихагІа тІехьакхеяра гІулакх мишта дергда хойташ практически хьехамаш телалда. Цу тайшара чІоагІа критика е еза долаш долча кхоачамбоацарашта, халоний хьакъехьа дувца деза, хийцца дувца деза болх дикагІбара а тІаийца декхараш толаме кхоачашдара а новкъарле ер фуд а малав а.

3. Республика хьажкІаш лелаерий перекличкана юкъе дакъа лоацараша дийцарий хьакъехьа сихха практически гІулакхаш чакхдахара, дика ДІадоладаь гІулакхаш сихха хьаллацараи производстве юкъе доаладараи, гучадаьха кхоачамбоацараш хаьлда ДІадахача ССКП горкомаш, райкомаш, юхьхьанцара партийни организацеш, райисполкомаш, юртий Советаш, колхозийи совхозийи кулгалхой декхарийла бе.

Яхье баьннараша керда торонаш лех

Балха сийле эггара тІех лерхІаш, шоай беррига низ болх тоабарга ухийташ, коммунистически къахьегам мишта хила беза кьокхам телаш дукха нах ба «Старогрознефта» кхоалагІча промысле. Иштта наха никъ а хьехаш дика болх беча нахах маякаш аьннад Н. С. Хрущева.

Промысле духхьашха коммунистически къахьегама коллектив яха цІи яьккхача хьалхарча участкана тІехьа-тІехьа из сийлен цІи яккхара къовсам лоаттабеш я керда коллективаш: мастера Красножаров Николая кулгалду бригада, оператора Сухоклещенко Петра кулгалду смена. Массаза а балха нормаш 125—130 процент кхоачаш а еш, овсарле йолаш къахьег коммунистически къахьегама ударникаша Юрий Шечкова, Виктор Оськина.

Балха хьалха латтараша массаза а новкъостал ду промыслерча тІехьабусарашта, балхах дика ка йоалачоа берригаш а тІехьакхебе гІерташ, балха овсарле лакхъяра керда торонаш лехаш ба дикагІа бола производственникаш.

КІоарга йолхаш йолча насосашта цар доакъош ІотІахьувзадара пайданагІа бола керда никъ корабаьб цу насосашта ремонт еш болча слесарашта Силиченко Викторан Кретов Григоренеи. Станока-качалка еррига оатхалашта даьтта хьеккараи насосно-компрессорни турбаш тоаяраи эшача агрегаташта конструкци яьй техникаша новкъосташа Иваненкос, Гончарова, Петухова. ТІаийца деккар дика кхоачашде промысла коллективага торо хилийтар цу гІулакхо.

Г. ГРЕБЕНЮК,
«Старогрознефть» НПУ 3-ча промысла оператор.

ЦХЬА ДЕЗАЛ САННА БАРТ ТАЙНА

Юххьанца вІашагІкхийтар уж диъ шу хьалхагІа. ВІашагІкхийтар ши болхло, кІирбенна вІаши бІара а хьежа, кулгаш лаьцар цар:

— Василий Аносов!

— Дауд Албогачиев!

Юххьанца хьоашал техача хана айххьаза къамаьл деш хилац наггахьа мара. Цхьабакъда, хІанз царна юкъе хІинна къамаьл ишта дар. Тамаш а яц: Аносов Василеи Албогачиев Даудеи юкъара хІамаш дукха дар. Уж шаккха а «сатем боацаш», творчески хьинарца къахьегаш, моллагІча гІулакха юкъе шоашкара кердадар, пайдаэцадар дахьа гІерташ нах бар.

«Красный молот» яхача заводе ше балха веча Албогачиев Дауда безам хилар гІорваьнна прессовщик волча Аносов Василе болх мишта бу, цун балха гІулакхаш миштад хьажа, селла чІоагІа цо ший сий мишта даьккхад ха. Ший спецовка тІа а йийхе, пресса хьалхашка дІаотт Аносов, из болх бе йолайолийт цо. «Оборудовани ишта нийсъю аз, Дауд» «Иштта хьа а къоастайийя, нийсъю штампаш». Шоайла дика кхет болхлой. Тата лелхийташ оатхалашта кепа етт йоккхача станоко. ЦаІ шоллагІчоа тІехьа трансформатора лента тІа лег уж, цунца термически пишка чу ухийт. Дауда Василе кулг а лаьца, цунна белаж тІа кулг детт: «Баркал хилда хьона, са новкъост, хьа опытаца бергба аз болх».

ХІанз Дауд ше ва хьалха латта болхло, рационализатор. Эггара хьалха цо дІаболабир заводо арахеца продукци дикагІа хилийтар духьа лоаттабу къовсам. Цо дІадоладаь гІулакх шерра хьаллаьцар ролико-втулочни зІанараш еча цехе меттел, ерригача заводе а. Цо дІадоладаь гІулакх дуккхаза а дийцад завода многотиражни газето. МугІарера болхло, гІалгІа заводе цІи хеза саг хилар.

Цхьабакъда, цунах сонта ваьннавац из. Цо сий ду юххьанца ший хиннача хьехархой прессовщика Аносов Василеи мастера Кибаленко Анатолеи. Йоккха говзал, опыт Іомаяь вола из хьалхагІа санна безаме, керда а дика а мел дар хар ловш вар. Цо предложени еннай прессах чакхъяьнна оатхалаш конвеерни лента тІа ехкаш беш бола болх автоматически бе йиш хулийташ. Из болх хІанзарчоа кулгашца беш ба.

Даудаца цхьана болх беш ба тайп-тайпарча къамех бола нах. Уж беррига вошал долча халкъий викалаш дика накъа болх парте XXII-ча съезда. ВорхІлагІча цехе оборудованена ремонт еча слесара Удоев Магде хьахьекхар ше дика кхеташ вола, Федоров Николая ученик хилар. ХІанз шийггара парте съезда совгІат кийчдеш ва из.

Дукха ха йоаццаш заводе балха баьхка болхлой, новкъостий гІонца говзалаш Іомаеш а лакхъеш а ба. ПхелагІча цехера болхло Эльмурзаев сварочни цехе вІашагІъехкача курсашка сварочни производство Іомаеш ва.

Дика балха опыт йолаш волча сварщика Мусхаджиев Имрана ший говзалаш кхычарна дІахьех. Цунгара говзалаш дика хьаІомаю Дзюменко Николая. Ший говзал къайла лоаттаяц коммунистически къахьегама ударник волча фрезеровщика Гичаев Султана а.

Тайп-тайпарча къамех бола дукха болхлойи инженераши ба «Красный молот» яхача машиностроительни заводе. Цар массане а барт тайна, вежараша санна безаме бу болх, балха опыт шоайла дІа-іоха тел.

Цо тешал ду завода коллективо производственни план дика кхоачашъергхилара а дикача къахьегама совгІатаца парте XXII-ча съезда из накъа гІоргхилара а.

Т. КЕЛОЕВ.

ДоттагІлен новкъосталца

Барт-цхьоагІо йолаш яха а ях къа а хьег «Галантерейщик» яхача фабрика Дзауров Нурадина хьалхле лелаеча хІамаш тегача цеха коммунистически къахьегама бригада коллективо. Шу совгІа ха я цу бригадо из еза цІи сий а деш делаю. ХІара бетта ший производственни заданеши социалистически декхараши кхоачашду цо.

Майна хьалхара яхь лоацаш апрель бутт болалуш бригада членний юкъара собрани хилар. Цига къамаьл дир профгруппорг волча нов. Лешакова. Цо аьлар, бетта йоагІа план 25 апрель тІакхоачаш йистеяккха еза коллективо. Цул тІехьагІа къамаьл даьча мастераша нн. А. М. Штромберга, Азиева Фатимас, С. С. Акопьянца, барзкъаш-хІамаш хьайоахача Довгала чІоагІа хьаллаьцар шоай профсоюзни хьалхле лелаечун предложени. 1 Май тІакхоачаш шоаш лаьцача яхьа итогаш йича, царна гучадаьлар бригадо ше денна дош сийленца кхоачашдаь хилар, планал совгІа 16 эзар сом мах бола продукци а луш.

Оаха йоаккха продукци во я, аьнна хьоаяь моттиг яц, йоах Н. Дзаурова. «Оахоша йоаккха продукци Гаьнарча Къилбаседеи, Малхбоалеи, баьх долча лаьтташкеи ухийт оаха,— йоах цо. Из дІа мел кхаьчача дика могаю, къаьстта кхаькха жилеташ а могаеш. Бахача наха къаьстта чІоагІа хоатташ я уж. Цу тайпара, дикача дезала санна, барт болча дуккхача къамех болча нахах латтача тха бригадо ю продукци а советски халкъа эшаш я. Дика кхоачашъю тха бригадо производственни задани».

Боккъалдар аьлча цу бригаде болх беш ба эрсий, нохчий, гІалгІай, эрмалой и. кх. б. Царех цхьа дезал беш, цар барт тоабаьв вай мехкарча халкъий доттагІлено. Цехе эггара воккхагІа волча барзкъаш-хІамаш йоахача болх-доче Андрей Аганович Акопова доккхал а деш дувц: «тха болхлой дезала цІаккха нийсъеннаяц балхах саг хьулалуш моттиг. Нагахь санна шийна ца харца, опыт ца хиларца, моллагІа вале а, цхьанне дийнахьара норма кхоачаш ца еш моттиг нийсъелча, ерригача коллективо новкъостал ду цунна. Ф. Азиевеи Ф. Богатыревеи балха эттача хана фабрикерча болхлоша новкъостал дир царна, жилеташ е Іомабир. ХІанз цар дийнахьара балха нормаш 110—120 процент кхоачашъю.

Хьокхамий доска тІа хьежача гІадвуг болхлоша даьхача производственни толамаша. ТІехьабусараш бац. Массане а нормаш тІехкхоачашъю. Мастер йолча М. Х. Акчуринас 160 процент, Сарказиди Лидиях 200 процент, Станога Михаила 200 процент кхоачашъю балха нормаш.

Шоаех цхьан сага хІама тІаэттача цунга хьож бригада членаш. Масала Ф. Азиева каст-каста цамогаш хулаш я. Цкъа цІаьхха цамогаш хилар из. Мастерца Дзауровца дага а ваьнна профгруппорга Г. С. Лешакова страховой делегат М. Х. Акчурина керте а йолаш болхлой бахийтар цамогаш йолча Азиевага фу хьал да хьажа.

Бригада коллективе хадданза боккха кхетама болх бу, тайп-тайпара общественно-политически темаех йола лекцеш, керда газеташ деш. Каст-каста цхьана вІашагІа а кхийтте, Грознерча театрашка, кино ух. Иштта цхьана хьежаб уж «Океан» яхача а кхыйолча а театральни постановкашка.

Тхоай деррига балха толамаш доах оаха, йоах бригада болхлоша дика барт тайна, вІаши хьожаш а новкъостал деш а хиларах дукха езача Коммунистически парте вай мехка коммунизм хьалъе, халкъ ираз дола вахар Іалашдеш еча йоакхоно дог ураувттадеш.

С. ЧУХАРЕНКО.

Бурув сихагІа тохара

Доккхий декхараш латт республика бурув деттача болхлошта хьалхашка укх шера. Мелови тІоанашка кхоачаш 65 эзар метр бурув тоха деза цар, из соахкарчул дикка дукхагІа да.

Из декхар кхоачашде йиш яц бурув тохара болх, къаьстта строительно-монтажни болх вІаштІехьа ца баьккхача. Из кхоачашдара тІехьа къовсам лоаттабе беза берригача бурув тохача болхлоша. Бакъда, из гІулакх мела латт хІанз. Лаьтта оахкаш, наькъаш дехкаш, электролинеши водопроводаши ехкаш ду балхаш план а график а йоацаш, мела деш да, ханнахьа тІаяхьац материалаш, оборудовани, инструмент. Цу дерригане шa юхаувз гІишлошъяреи монтажнии балхаш. Скважинаш еш йодача ерригача ханах 15—20 процент ха лоац бурув детта вышкаш хьалъяреи оборудованена монтаж ярои, хІаьта цхьаццайолча моттигашка кхы дукхагІа а.

Уж лакхехьа дийца кхоачамбоацараш дІа а даьха бурув чехкагІа тохара шерра къовсам лоаттабе беза бурув деттача болхлоша. Цунга хьежжа хувцаш увттае еза бурув тохара балха план а цунна еш йола финансировани а. Къаьстта теркам бе беза цу балхашта механизацни автоматизации яра, техникаи практикаи керда говзал, гІишлошъяра индустриальни методаш производствана юкъейоалаяра. Лаьтта оахкаш хІанз а кертера кечал бел я вай, механизмаш тоъац.

Вышкаш ю бригадаш цхьан сменагара дийнахь-бус хадданза болх барга яла еза. Кхаь сменах болх бича бурув тоха вышка сихагІа хьалъяь а монтаж яь а йоаккхача Куйбышевски совнархоза болхлой индустриальни методаши йоккхача блокашца монтаж яра опыти балха юкъеяхьа еза. Из болх бича вай торо хургья воаш тІаийца декхараш толамца кхоачашде.

ЧІоаггІа теркам бе йоагІаш а вышкомонтажникашта боккхача пайдане а я буровой вышкаш яра индустриальни метод караерзаяьча «Альметьевбурстрой» треста вышкашта монтаж еча болхлой опыт. Хьалха оборудованена монтаж еш 12—16 блок дІайохийтар, хІанз ерригa оборудовани йоккхача шин блока тІа оттаю.

Из болх шерагІа дІабоаржабе тресте йиллай вышкомонтажни контора. Цу конторе кхоъ вышкомонтажни цех я, хІаранеца 18 саг вола ши бригада а йолаш. ХІара бригаде кхо звено я: йоккха блокаш хьатІакхухьаши уж Іоувттаеши йола звено, монтаж еши юххера болх йистебоаккхаши йола звено, электрооборудованена монтаж еш йола звено.

Балха индустриальни методаш юкъейоалаяро йиш хулийт дерригача халача балхашта механизаци е, дукхха хьу, цемент, кхыйола материалаш кхое, ТК-40 яхача хребтови агрегаташца йоккхий блокаш тІакхахьа.

Бурув тоха вышка хьалъе йолаялехь де деза балхаш ханнахьа йисте дахар боккхача лоархІаме гІулакх да. Ший ханнахьа а дика а баьча наькъо скважина толамца яь йоаккхийтаргья ала мегаргда. Никъ буллача хана дицдалийта йиш яц цу новкъа 20 тонн а кхы дукхагІа а мухь кхухьаргхилар.

Вышка хьалъе йолаялехь дола балхаш де мукъаялийта еза вышкомонтажникий бригада.

Уж лакхехьа белгалдаьха кхоачамбоацараш дІадаьхача, диспетчерски служба а оттаяь, Куйбышевски совнархоза бурув деттача предприятейи «Альметьевбурстрой» трестеи болхлой бурув детта вышкаш хьалъяра опыт юкъе а йоалаяь, дийнахьбус хадданза болх бе болабелча вышкомонтажникий йиш хургья чехкагІча методащца бурув детта вышкаш хьалъе а, циклагІа чехкка бурув тоха а, цунца семилетка диъ шера кхоачашъе а.

М. ИЗМАИЛОВ,
мехкдаьтта доаккхачеи газовойи промышленноста управлене бурув деттача отдела воккхагІа вола инженер.

ГІалгІа-коммунистка

40 шу хьалхагІа — 1921 шера 18 мая — ГІалгІай мехка Советски Іаьдал чІоагІлуча юххье большевикий парте яхар 18 шу даьнна лоаман наьха йоІ Жанетта Ярачевна Зязикова. Из яр эггара хьалха коммунистка хинна гІалгІай кхалсаг.

Цу хана нагахьа мара ца хулаш хІама дар из, дукха а тайп-тайпара а хабараш дувцар наха цу хьакъехьа.

1921 шера парте Наьсарен окружной комитета инструкторалла яхар нов. Зязикова, цул тІехьагІа кхалнаьха отдела заведующи хилар. Боккха а хала а болх бир цо боадоне, тоІабаь баьхка гІалгІай кхалнах общественни вахара юкъеозаш. БІу ца къожабеш духьалъювлар из бІаь шерашка лаьттача Іадатан лоаман кхалсаг лоалла лоаттаеча гІулакхаштеи.

1923 шера парте юридически балха тІа йохийт Жанетта—Лоаман республика суда членалла, цул тІехьагІа суда председателалла. Цига йолаш хала а тІагІертта а къовсам лоаттабе бийзар цун советски законаш чакхдоахаш а кердача Іаьдала моастагІашта духьала а.

Городе Москве Востоковедене институт йисте а яьккхе, доазол дехьарча меттала къамий словараш арахецаш йолча отдела заведующелла болх бу Зязикова Жанеттас.

ТІом хьалехьа а тІом хьайначул тІехьагІа а республика Пригородни районе райОНО заведующи йолаш болх бу нов. Зязиковас. Киргизе йолаш гер. Фрунзе йоккхача юртбоахама машинаш еча Фрунзе цІерахча завода библиотека заведующелла болх а беш боккха общественно-просветительни болх бу цо завода болхлошта юкъе.

ХІанз республикански Краеведчески музея директор я Жанетта. Дукха къахьийгад цо музея болх тоабеш, Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша Октябрьски революце, Сийлахь-боккхача Даьхен тІем тІа мелла дакъа лаьцад хьахьоккхаш, вай деношка коммунизм хьалъеча цар мелла лоархІам ба хьахойташ.

Йовзаргйоацача йоалаш эргаяьккхай цо Мужечара Серго Орджоникидзе цІерах йола музей а.

Дукха грамоташ а «Денал долаш къахьегарах» яха медаль а еннай цунна.

Т. МАЛЬСАГОВА.

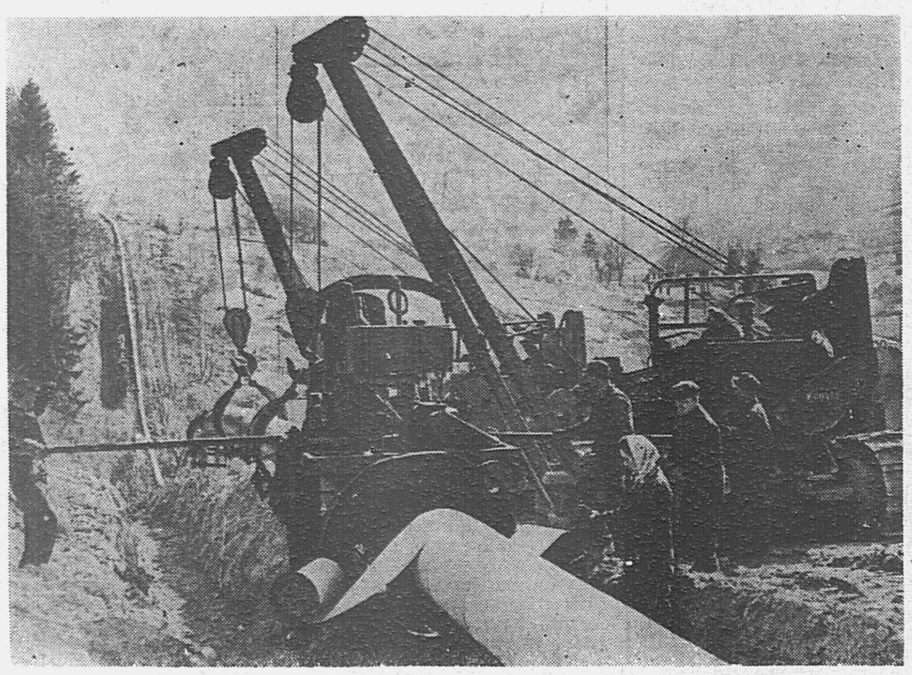

ЗАКАРПАТСКИ ОБЛАСТЬ. Хнх, лоамех, къовхех чакхъюлаш карпатски оагІонца гІолла Чехословакеи Венгреи доазонна тІайодаш латт «ДоттагІал» яхачанефтепровода трасса. Іалаьмате дика къахьег цу трассе дика опыт йола гІишлошхьалъер Зиновий Иосифович Лешега керте латтача бригадацарча болхлоша. Машинаша «нувр тиллай» турбана. Цар цхьатарра массехк операци ю: турба цІенъю, битум (кІув) тІахьоах, цунна тІехха цунна изоляци а ю. Бригадо хІара дийнахьа тІехкхоачашъю заданеш.

Сурта тІа: З. И. Лешега бригада турбаш изоляци а еш, сангара чуехкаш я.

Л. Ковгана сурт. **ТАСС фотохроника.**

Нохч-ГІалгІай АССР-а Министрий Совете

ДІАДИЙНАР ЧУЭЦАРА ЭША ТЕХНИКА ДИКА КИЙЧЪЕ

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совет хьежар 1961 шера дІадийнар чуэцара эша техника тоаяра дешага. Белгалдаьккхад, республика дуккхача колхозашкеи совхозашкеи комбайнаш, жаткаш, ялат цІенду а из тІадотта а машинаш, автомобильни транспорт тоаяра гІулакх дика вІаштІехьдаьккха ца хитар. 10 май тІакхоачаш комбайнаш 48 процент, жаткаш 46 процент, ялат цІенду машинаш 68 процент, силоса доакъар чуэца комбайнаш 54 процент тоаяьй.

Ремонт къаьстта во ю Грозненски района колхозашеи совхозашеи, колхозашка 46 комбайнах цаІ мар тоаяь яьннаяц.

Наьсарен района совхозашка комбайнаш 13 процент, рядковой жаткаш 18 процент, силоса доакъар чуэца комбайнаш 20 процент мара тоаяьяц. Иштта латт техника тоаяра гІулакх Надтеречни, Шалински, Урус-Мартановски районий совхозашка, Сунженскии Шелковскойи районний колхозашка.

Дуккхача боахамашка тоаяь яьнна техника хьэцара гІулакх вІаштІехьдаьккхадац, ца даьраш яздеш, харцахьара отчеташ телаш моттигаш я.

Совхозий директораша, колхозий правленеша, районий а районий юкъерча а «Сельхозтехника» отделеней кулгалхоша ялат чуэцара ла йиш йоацаш мела кийчо ю, ремонта балхаш ший ханнахьа вІаштІехьдаьхадац.

МагІалбика зона, Наьсарен, Надтеречни, кхы цхьайолча районий совхозашка кхоачам хиллал комбайнераш бац.

Совхозий управлене, Наьсарен, Грозненски, Сунженски, Надтеречни районаша мела лелабу совхозий болхлойи колхозхойи шоай ханнахьа а дика а ялат чуэца кийчбалара болх.

Ялат чуэцардола техника мела тоаеш хилара кертерчарех цхьа бахьан да «Сельхозтехника» яхача республикански объединене боахамаш кхоачам хиллал запасной оатхалашцеи материалашцеи Іалаш ца дар.

Нохч-ГІалгІай АССР-а Министрий Совето совхозий управлени, совнархоза кхачан промышленноста управлени, «Сельхозтехника» объединени, райисполкомий председателаш, совхозий директораш, колхозий председателаш декхарийла баьб 1961 шера 10 июнь тІакхоачаш ялат чуэца техника тоаяь яккха.

ХІара колхозеи совхозеи ремонт яра болх мишта лел хьажа, балха график оттае, боахамаш комбайнерашцеи жаткай машинисташцеи Іалашбе беза.

5-ча июне денз 10 июне кхаччалца боахамаш ялат чуэцара мишта кийчденнад хьожаш смотр е еза;

«Сельхозтехника» объединени (нов. Аванесов) декхарийла я боахамаш машиний хиланза эргйоацача узлашца, агрегаташца, запасной оатхалашца Іалашде; ялат чуэцардолча техникана ханнахьа ремонт елга ший мастерскешка вІаштІехьдаккха; кІирагІа йолча хана чухь колхозаштеи совхозаштеи долча новкъостала технически гІулакх дара станцеш вІаштІехьъяха а мел эшачунца Іалашъе а еза; ремонт яра болх мишта лел а мел дика бу а хьожаш лоаттабу паччахьалыхен тІахьожам лакхбе беза.

Юрта боахама министерства (нов. Слюсарев) комбайнераши, машинисташи ца тоъача колхозашкеи совхозашкеи ялат чуэца кийчо еча а из чуэцача а хана юртбоахама техникумера болхлойи студенташи бахийта беза.

«Сельхозтехника» объединени, совхозий директораш, колхозий председателаш, автомобильни боахамий кулгалхой декхарийла ба 1961 шера 10 июнь тІакхоачаш автомобильни транспорт ялат чуэцара кийчъяь яккха.

«Сельхозтехника» объединенена тІадиллад е соцам мишта кхоачашбу хьажа а цунах дар 12 июнь тІакхоачаш республика Министрий Советага хьахайта а.

ЮРТАШКАРЧА КЪАХЬЕГАМХОЙ ЛОАРХІАМЕГІАРА ДЕКХАРАШ

★

А. С. ТРОФИМОВ,
ССКП Нохч-ГІалгІай обкома хьалхара секретарь

★

Парте Центральни Комитета январски Пленума решенеш кхоачашъяр духьа къовсам баьржаб Нохч-ГІалгІайчен кхашкеи хьайбаш леладеча фермашкеи. ІІаяхача хана шоаш баьча балха критически лоархІам а баь, юрта боахама къахьегамхоша хІанз хоадамболлаш дІадоах кхоачамбоацараш, колхознии совхознии производства деррига доакъош чІоагІа лакхду.

Юрта боахам сихха лакхлургба, нагахьа санна юкъметтера декхар вай толаме кхоачашдойя — кхашкара хьувкъамаш чІоагІа лакхдойя, ялат дукхагІа доаккхе. Из дика кхетадаьд вай республика полеводаша. Цар доккха декхар тІаийцад: дІадийнача дерригача лаьтташкара юкъера лаьрхІача 1961 шера хІара гектара тІара 18,7 центнер ялат даккха. Къаьстта теркам тІабахийтаб хІара гектара тІара 45—50 центнер йоаккхаш хьувкъае лаьрхІача «кхай аьлана»— хьажкІашта.

ТІаийца декхараш практически кхоачашде болабеннаб ялаташ кхедераш. Къахьегама хьинар чІоагІа айденнад колхозийи совхозийи экономика тоаяра, мехка шортта юртбоахама продукташ хилийтара хьакъехьа партеи правительствеи хадданза йоакхо ярах.

ДІадувча лаьттай структурага а хьежа, республика колхозашеи совхозашеи хьажкІаш дІаювш дола лаьтташ 95 эзар гектарага кхоачаш шердаьд, цу даькъе ялатийна лаьрхІа хьажкІаш дІаювш дараш 50 эзар гектарага а кхоачадеш. Полеводашта дукха езаенна йола из культура дІаюв дикагІа долча, дика хьаьндаьча, дукхагІа дараш хиш дехкаш долча а зяба аьхача а лаьтташка. Из нийса а да: духхьал, бокъонца хьажкІаш хьувкъарах тийша да вай толамаш. ХьажкІаш — из да дулх, шура, из я хьайбай боахам чІоагІа дегІабоалабара йола лард.

ДукхагІа яраш квадратно-гнездовой хьисапе а ювш, хІанзале а 70 эзар гектар совгІа долча лаьтта хьажкІаш ДІайийнай хьажкІаш лелаерашa. ДукхагІа долча лаьтта дика тІаяьннай уж, квадраташ нийса хиннай.

Толамаш даьхад партийнии советскии организацеша хьувкъам лакхбара декхар бехктокхаме а лоархІаш бокъонца организаторски болх вІаштІехьбаькккха, колхозийи совхозийи культалхоша йоагІаш йола инициатива йолаш а хьинар тІадахийта а болх баьча районашка.

Болх дика вІаштІехьбаькккха дІайийнай хІамаш Грозненски районерча дуккхагІа долча боахамаша — 1-ча Мая цІерахча, «Советская Россия», «Новый быт» яхача колхозаша. Грозненски шурийи «Старо-Юртовский» яхачеи совхозаша. Уккхаза хьажкІаш дІайийнай дика тоаяьча зяба тІа, квадратно-гнездовой хьисапе, агротехника бокъонаш дика кхоачашъяьй. Къаьстта дикача балхаца белгалъяьннай хьалха латта Бетерханов Султана, Руденченко Василе, Евдокимов Ильяй, Лысенко Владимира хьажкІаш лелаю звенош.

Болх дика вІаштІехьбаькккха дІайийнай хьажкІаш Гудермесскии Наурскии районашка, МагІалбикерча «Кавказ» яхача колхозе, Урус-Мартана районерча совхозий хьалха латтача отделенешка, цІи хезача ставропольски новатора Денисенко Петра дика почин чІоагІа хьаллаьцача дуккхача кхыча боахамашка. Цун гІулакх хьаллаьцар Нохч-ГІалгІай мехкарча дуккхача хьинар долаш болча къахьегамхоша. Царех ба опытни звеньевойш новкъостий Зармаев, Бетерханов, Мальсагов, Дидков, кхы а дуккха бараш. Шоай механизированни звенош шерье, шоаш леладу лаьтташ 200 гектарага кхоачаш а кхы дукхагІа а шерде чІоагІа безам бола уж массава а шоай хьинар лакхдаь юкъевахар хьалха латтача хьажкІаш лелаерашa доккхийча лаьтташка лаьха хьувкъамаш дахар духьа лаьцача Ерригроссийски яхьа.

Из патриотически болам шерра баьржаб, тІа-тІа дукхагІа юкъеух цунна звенош, цхьабакъда, лакха хьувкъам баккхар духьа лоаттабеча къовсаме царна де доагІаш дола новкъостал а дац уж хьал а лацац цхьайолча моттигашка.

ТІаийца декхараш кхоачашдар духьа хила беза бехктокхам лохбалийтаб парте цхьайолча райкомаша. Юрташкарча цхьаболча коммунисташа, цу даькъе совхозийи колхозийи дуккхача кулгалхоша а, хІанз а кхетадаьдац лакхара хьувкъам бахьан долаш лоаттабеча къовсамах царна цІенхаштта экзамен хургхилар.

ТІадилла гІулакх бе-башха ца хелаьрхІача хІара гектара тІара 11,5 центнер гидуаргаш, 115 центнер баьца даараш, 72 центнер коартолаш, 200 центнер шекара свекла яккха.

Шекара свекла вайна керда культура я. Колхозное яхача юрта укх шера болх бе йолайолийтаргья хІанз цига хьалъеш латта шекар ду завод. Из бедалца Іалашъяр духьа чІоагІа хьинар совдаьккха къахьегаш я хьалха латта свекла лелаю звенош. Цар доккхий декхараш тІа а ийцад, уж тІагІертта кхоачаш а ду.

Цхьабакъда, свекла дІае йолаенна хьалхарча денношке а денз доккхий гІалаташ дувлийта моттигаш я. Республикански опытни юртбоахама станце агротехника бокъонаш телхаеш, во тоадаьча, катокашца тоІа ца даьча оахам тІа дІайийра 25 гектара тІа свекла. МугІараш чІоагІа тоама да ужхаза, из бахьан долаш механизированни обработка е йиш хилац.

ДІайийнача хІамашта гІулакх во ду Ачхой-Мартана районе. Укхаза ханнахьа цамцадаьккхадац лаьтта, нийлхьяьяц свекла. Кхоачамбоацараш да Урус-Мартана районе а. «Красноармейский» яхача совхозе 533 гектар долча лаьтта хІанзале а бокъонца йола лордаш шишша а кхоккха а тІаяьннай, цхьабакъда, Іалаьмате мела лел уж нийлхьяра болх. Свеклашта текхаю пхи культиватор сеца латт, хІаьта 500 гектар дола лаьтта кулгашца цамцадоаккхаш латт. «Горец» яхача совхозе болх во бар бахьан долаш свекла ДІайийна лаьтта механизамашца цІаьхха юха цамцадаккха дийзар, долче, совнагІа ахча доаде а дезаргда.

Уж тайпа гІулакхаш леладеш моттигаш кІезига яц. «Коммунизмага бода никъ» яхача Курчалой района колхозе болх бе кийчъяьй свеклашта текхаю культиватор, хІаьта обработка кулгашца ю. Цхьабакъда, дІайийнача хІамашта ханнахьа де деза гІулакх ца дича, тІехьатІа меттаоттаде йиш хургйоацаш доккха зе даргда хьувкъамашта. Свекла дІайийнача дуккхача кхашка оасар тІадаьннад, хІаьта цунца лоаттабе боатгІаш бола къовсам а лоаттабац.

Иштта гІулакх нийслу ССКП ЦК январски Пленума решенешка белгалдаь агротехника паспорташ хІара кхайна оттаделга колхозийи совхозийи специалисташкара, кулгалхошкара партийни организацеша хьа ца дехар бахьан долаш.

Цу дерригача кхоачамбоацараша тешал ду, парте цхьайолча райкомаша хІамаш сихагІа ДІайийна яхара а царна шоай ханнахьа гІулакх дара а кхашка балхаш ду кхаьхьегамхой оарцагІа ца бахара, тІаийца декхараш цкъара ай а даь, дицдалийта хилара. Дуккхача колхозашкеи совхозашкеи хан-ханнахьа яхьа итогаш яц, хьокхамий доскаш хьалдеттац, пенгазеташи боевой листокаши арахецац. Балха тІа доккхий толамаш доахача хьалха латтачарна массанахьа а телац материальни совгІаташ.

ХІанз партийни организацешкара, колхозийи совхозийи кулгалхошкара, юрта боахама специалисташкара эша жерттерадар да — бІаьстий ДІаюв культураш дика ДІайийна йоахилга, хьажкІий, свеклай, баьца даарий хІара гектара йоаххо еш вола да хулийтилга. Уж тайпа нах болаш ба, царна хадданза новкъостал эш партийни организацешкара.

ХІанз латта декхар да, чуэцача хана хІара гектара тІа 100—110 эзар шекара свекла хургйолаш, лоамашта юхерча зоне 45—50 эзар хьажкІа хии воккх районашка 35—40 эзар хьажкІа хии хургболаш дола гІулакх вІаштІехьдоаккхилга. Уж гІулаккхаш кхоачашдича мара бизза хьувкъам а боаккхалургбац, воаш тІаийца декхараш сийленца кхоачаш а дуларгдац вайга.

Толам боаккхалургбац, нагахьа санна йолаш йолча техникаш бизза вай пайда ца эце. Массайола культиватор балха юкъе яккха еза ха хьатІаккъаьчай. Хьийгача кхих тешшаме пайда баргба ДІайийнача хІамашта кулгашца а ца еш, шин оагІорахьа механизированни обработка йойя. Овсарле йолаш техникаш пайда эцара механизаторий болх шин сменах хилийта а бІаргчача денах пайда эца а беза.

Юрташкарча къахьегамхой лакха хьувкъамаш кхедара материальни безам тІаІоргболаш гІулакх вІаштІехьдаккхар чІоагІа лоархІам болаш да. Баьча балхагга хьежжа совнагІа тергбола мах оттабаьб юрта боахама министерства. ХІара къахьегамхочоа ха деза, нагахьа санна хьувкъам лакхбара тІаийца декхар кхоачаш а тІехкхоачаш а дича шийна мелла, фу доагІа. Парте райкомий, юххьанцарча партийни организацей, агитаторий декхар да къахьегамах мах телара гІулакхаш совхоза хІара болхлочоа, колхозхочоа дІадовзийтилга, бокъонца дика къахьегаш болча наха совнагІа луш бола мах нийсхонца телар духьа кхашка балхаш деш мел болча наха хьегача къин учет нийса лелаелга.

ХІамаш дІаювш а дІайийнача хІамашта обработка еш а болча механизаторашта дика культурно-бытовой гІулакхаш хилийта деза, царна бІайха кхача лоаттабе беза. Колхозашкареи совхозашкареи кхалнах хьувкъам лакхбар духьа лоаттабеча къовсама духьагІа юкъеозар духьа кхы хье ца йолийташ ханна йола берий бешамаши яслеши яхка еза. Цу гІулакха пайда эца мегаргба школай цІеноех, ЦІеча уголокех — клубехи культура Дворецехи, хІана аьлча беррига культурно-массови болх духьаьл кхашка бергболаш ба.

Гойтара агитацеи берригача пропагандистски балхеи декхар да ДІайийнача хІамай мугІарашта юкъе ханнахьеи дикеи обработка яр духьа къовсам лоаттабелга, социалистически яхьах хулар шерра ДІахойтилга. Из къовсам къаьлга гойта беза яхьа бюллетенешка, «къахьегама листокашка», «листокашка-молнешка», сердалони сатирически газеташка, радио чу гІолла бувца беза. ДІайийнача хІамашта дика обработка яьча, хиш дех-

С ЕРДАЛО
2-гІа оагІ, 21 май, 1961 шу.

10—15 дийнахьа 27 эзар устагIа лоргаргба

Жа цу дийнахьа ларга долалулга хIара колхозхочоа ховра. Ца ха йиш а яцар. Жа леладеча ший тайпа хьувкъам чуэцилга да юртбоахама артела тIайоагIача доходах дуккагIа дола дакъа луш дола жа ларгар.

Цу лоархIамерча кампанена кийчо яра а из гIулакх дика вIаштIехьдаькхха чакхдаккхара а тIаерзаяьй партийни бюрос парторганизацецарча берригача коммунистий керттера уйла. Колхоза правленеца цхьана Іулашкара жа ларгара график отта а яь, чIоагIъяьй партбюрос, 12 маера денз 18 майга кхаччалца хьалхагIа лоргаргда тоаши цIунтойи.

— Из иштта ду, — йоах партбюро секретара нов. Табацковас. — цхьадола тоаш дулха лаьрхIа паччахьалкхенга дохка дезаш доландаь. Цул тIехьагIа ларга доладергда жерч. Дахкача хана гIелденна хиннача царга цу ханале низ боргба.

Цхьаькха график оттаяьй партийнии боахамеи актива ергйолча дежурствана. Из тайпа дежурство ца хилча яргьяц жа лоргача пунктера болх харцахьбала тарлуш хиларах. 27 эзар устагIа 10—15 балха дийнахьа лерга баккха лаьрхIад укхаза, хIара денна дежурство лелаеш хургва активистех цаI, партбюро членаш Табацкова, Бойко, Травин, коммунисташ Медведев, Деревянко, Табацков, Попова, кхыбараш. Жа лоргача пункта начальникалла хьожаваьв коммунист нов. Юшков.

Хьувкъаргья хьажкIаш

Надтеречни района «Надтеречный» совхоза цхьоалагIча отделене кхашка дика хьатIайоад хьажкIаш, тIа-тIа дуккагIа гучайоал баьццара квадраташ.

Цхьабакъда, тIехьадусаш дац оасар а. ДуккагIа йолча моттиге хьажкIел а лакхденнад из. Оасар дIадаккхара чIоаттIа болх дIаболабаьб механизаторашка. XIанз мугIарашта пхорагIа культиватораш токхаеш ба уж, тIаккха дIоахала токхаергья. Иштта шин тайпара токхаяьча культиватораша оасар дIадоаккхаргда, хьажкIаша хийцца дегI а дахьаргдолаш.

Совхоза дикагIа болча хьажкIаш лелаерий участкашка болх бе дуккха кхалнах хьожабаьб. Цар хьажкIаш кхоачам хиллал хьатIа ца яьннача моттигашка хьажкIаш дIайогI. XIанз эггара лоархIамера ха я хьажкIаш лелаерий яр.

Ханнахьа оасар дIадакхха деза, кIезига яьннача моттигашка хьажкIаш дIайогIа еза. Из дика кхетаду отделене дикагIа йолча нн. Музыкаева, Саталова, Килоева, Шатуева механизированни звеношцарча болхлоша. Цу звеноша хьажкIашта пхорагIа яь а яьккха, дIоахала культиваци е йолаяьй.

Звеной дика болх бувцаш ца хьоахавеш вита йиш яц Ставропольерча цIи хезача хьажкIаш лелаечун Денисенко гIулакх хьаллаьца нов. Джабаев Шадид. Тоъал ха я Джабаев хьажкIаш лелае волавенна. Ше Казахстане волча ханнехь а дагадехад цунна хьажкIаш лелае. Из хьажкIаш лелае волавеннача хьалхарча шера гибридни хьажкIаш кхее 50 гектар лаьтта делар цунга. Кхаь шера вIаштта цу лаьттах хIара гектара тIара 50 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьхай Джабаева.

ХьажкIаш дика кхеш доккхий хьоккхамаш дахарах Джамбулски области профсоюза обкома Сийлен грамота елар цунна, хIаьта 1960 шера ялат чIоагIа хьувкъадарах пхьарсах доалладу сахьати костюми а елар.

1960 шера ший даьй баьхача мехка цIавера из. Цхьабадъда, хьажкIаш хувкъаяра уйла дIаяьнна яцар цунах. Ше Надтеречни районе макхзьччанге а хьажкIаш лелае 45 гектар хий дехка лаьтта къоастадар дийхар Джабаева.

Джабаевна дика хов хьажкIашта фу эш. Іай денз хьаволавелар из хьажкIашта лаьтта кийчде. Кхай тIа кхо диллар, лаьтта аьха тоадир. Хьо мичча хана вахарах, трактороца, е прицепа тIа, е бел бе йоаллаш гургва хьона из, хий дехка сангараш тоаеш. РСФСР-а хьажкIаш лелаеча болхлой социалистически яхь дIайолаяьй аьнна хезача, гIадваха хьаллаьцар цо из яхь.

45 гектар мара лаьтта дац сога, кхы а лаьтта да сона аьнна, лаьтта дийхар шийна Джабаева. Цунна кхы а лаьтта делар совхозо. Шийгарча дерригача лаьттах гектара тIара 65 центнер хьжкIаш яха тIагIертта къахьег Джабаева. Цун участке нийлха тIаяьннача моттигашка эша хьажкIаш йогIаш а культиваци еш а латт. Айса тIаийца социалистически декхараш кхоачашде низ кхо ца беш къахьегаргда аз, йоах совхоза дикагIа волча хьажкIаш лелаерхочо Джабаев Шадида.

Вай парте съезда сийленца накъа гIоргда тхо, йоах эвено членаша.

И. БУЛДЫГИН,
«Надтеречный» совхоза керттера агроном.

Къаьстта чIоагIа уйла тIаяхийтай партийни комитето жа лоргаш болча колхозхошта юкъе агитационно-массовии культурно-просветительнии болх лелабара. Укхаза болх беш 100—110 саг хурпва. Жа лоргарашта юкъе хьехама болх берг6а новкъосташа Косова, Мерфиянскаяс, Ерошкинас, Шипиковас, Воловас, Гребенюка, Яроваяс. Царна тIадиллад «молнеш», «Крокодил» арахецилга, хьоккамий Доска язделга, бюллетенеш увттаделга.

Хан-ханнахьа керда газеташи журналаши лоаттаду агитаторашта. XIара кхоалагIча дийнахьа кинофильмаш хьувкх укхаза, хIаьта кино дIадоладалале хьалхагIа лекци еш. Старо-Щедрински школерча дешархоша художественни самодеятельноста концерт оттадир пункте.

Лекцей тематика оттаяьй партбюрос. Масала, общества членаша новкъосташа Журбас, Табацковас, Шеплякова, кхычар лекцеш ешаргья дунен халкъашта юкъерча гIулакхий хьакъехьа, саг космосе вахарах, советски сага моральни гIулакхех. Красни уголок йиллай пункте. Микрофон а йоаллаш йола радиоприемник оттаяьй, сайренашка халхараш ду.

Жа лоргача пунктера гойтара агитаци хоза кийчъяьй. Укхаза да хоза плакаташ, яхье баьннача жа Іуний хьоккамаш, лозунгаш. Лозунгашта юкъе дукха да жа лоргараш жа дика ларгара, къахьегама овсарле лакхъяра тIахьехаш дола къаьстта лозунгаш. Масала, цхьан лозунго йоах: «Жа лоргаш вар! Диц ма далийталахь, машинка 1 сахьата сеца лаьттача 94 кепиг зе хулаш хилар». «Жа лоргаш вар! Жа лорга ха ма тилийта, цо тхан дикал а йоаю, цун мах а лохбу», и кх. дI.

Социалистически яхь йоаржаяра йоаккхо яьй парткомо. Яхь лелаю агрегато агрегатаца, жа лоргачо жа лоргачунца.

Царех хIаранена хов ше дийнахьа 200 килограмм тха ларга дезаш волга а нормативаех цун мах 4 сом болга а.

Материальни безам тIабахийтар духьа жхо преми оттаяьй: хьалхара яр — 10 сом, шоллагIа яр — 7 сом, кхоалагIа яр — 5 сом долаш. Цул совгIа, яхье совле яьккхарашта тела оттаяь карара кара тела 4 ЦIе вымпел я: шиъ — опыт йолаш болча жа лоргарашта шиъ — цу балха тIа духхьашха баьхкача жа лоргарашта. Цу тIа а, премии вымпели хьожаяра къаьстта комиссии вIашагIъеллай. Цо эггара хьалха лоархIаргда болх дикагIа хьан баьб а тха дуккагIа хьан даьккхад а. XIаьта цу комиссе ший соцам баьчул тIехьагIа мара преми а вымпел а хьожаергьяц.

Компани дIайолаяьтале хьалхагIа жа лоргарашцеи цунктерча кхыча болхлошцеи совещани яьй. Цул тIехьагIа, шоай говзал цхьацца сага Іомае аьнна дош делар опыт йолча жа лоргараша Хайбулин Пашас, Аджимамбетов Курмангаде, кхычар. Из дика гIулакх масса оагIорахьара хьаллаца деза.

Цу тайпара дIаболабеннаб тха дуккагIа даккхар духьа лоаттабу къовсам. Жа ларгара болх 10—15 дийнахьа дика чаккхаккха лаьрхIа я жа лоргача пунктера коллектив. Цунах дика совгIат хурпда СОКП XXII-ча съезда. Іика хIама да цу. доккхача гIулакха колхозхой оарцагIбаьхача парторганизацецарча коммунисташта карагIдоалар. Хьалхарча дийннахьа а лерга даьлар воккхагIа волча жа Іун Зармамбетов Жабраила Іулашцара 1960 шера даь тоарч.

С. СУЛИН,
«Коминтерн» яха колхоз, Шелковской район.

Карара йоалийтаргьяц ЦIе байракх

Дика къахьег «Шалинский» совхоза шоллагIча отделенерча шурий-товарни ферма къахьегамхоша.

Октября бетта хургйолча вай парте XXII-ча съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаьь ферма дикагIа йолча доярка Исраилова Кометас укх шера хIара Іаттагара 2300 килограммм Кутузова Нинас 2000 килограммм шура яккха декхараш тIаийцад. Моттигерча гIулахкашкеи доахан фугеи хьежача уж доккхий декхараш да.

ДIабахача биъ бетта хIара Іаттагара 707 килограмм шура яьккхай доярка Исраилова Кометас.

Массанена бIаргагу цар социалистически декхараш кхоачашдергхилар. XIанз доаханна денгара-ди массаза доал шура тIаетталуш латт.

Царел тIехьа ца биса гIерташ дика къахьег дояркаша Мусхаджиеваси Батаеваси.

Цхьаккха Іасилг ца далийтара фермерча Іаьсий леладераша чIоагIа къовсам лоаттабу хIанз. Къаьстта дика гIулакх ду Іаьсашта телятница Джабраилова Сепиятеи Солтаханова Куржанеи. XIанз цар леладеш 30 Іасилг да.

Дика леладу отделенера доахан бежа Іуша Аюбов Вахас, Азизова Эмис. Цар хан-ханнахьа хи тIа кхувл доахан, шура дуккагIа лургйола кхыдола гIулакхаш ду.

Шоай бехка хIама ца талхийташ дояркашта дика гIулакх лоаттаду отделене кулгалхоша. Царна болх беча мел эша халаташ, иккаш, кулгах хьекха гаташ, доахан деттара эша ведараш, иштта кхыдола хIамаш а дика Іалашдаьд цар.

Ферма коллективо сийленца кхоачашъяьй 4 бетта йола шура яккхара план. Районе хьалхара моттиг яккхарах парте райкомои райисполкомои карара кара тела ЦIе байракх еннай цунна. Цу гIулахо хьахьокх ССКП ЦК январски Пленума решенеш ферма къахьегамхоша дика кхетаяь хилар. Кхы тхогара дIа-м яргьяц из байракх, яхаш къамаьл дора цIеча уголке гулбенна баьгIача доярка ша.

З. ГЕЛИСХАНОВ.
(тха собкор.).

Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза мастерске токарь ва Касильгов Іабдрохьман. Кхоалагіа шу да цо цига болх бу. Ала дезаш да балха эггара хьалхарча дийнахьа денз ший болх дукха безаш, халонех ца кхераш, хьинаре къахьегаш из хьавоагIилга.

Йол хьокхаш ялат чуэцаши эшача техникана ремонт еча эша оатхалаш хьаеш ва из хIанз. Оатхалаш геттара дика ю цо.

Коммунистически къахьегама ударника сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабу нов. Касильгова.

СУРТА ТIА: токарь Касильгов Іабдрохьман.

И. Плиева сурт.

Къахьегамхоша язду

Соахка Краснодарски крае почта болхлой говзал лакхйоаккха журсаш йисте а яьха цIаеначул тIехьагIа Данилова Лиза Гудермесерча бувзама отделене балха яхар. Болх дика а бовзаш, цIена къахьегаш болхло ше хиларца почте хьачуухача наха ше езаялийтар цо. Бувзама отделене массахана порядок хул, массанеца безамеи Іимерзеи а я Лиза, хIаьта план тIехкхоачаш а ю цо.

Р. ТУРЛУЕВ.

* * *

Барт тайна, цхьоагIо йолаш коллектив я «Надтеречный» совхоза цхьоалагIча отделене хьайбаш леладеча ферме болх беш яр. ДуккагIа бараш нохчий мехкарий ба цига. Уж комсомоле чуозара тIехьа беш цхьаккха болх бацар цига хьалха, бакъда совхоза комсомола комитета секретаралла нов. Дажикаев хержачул тIехьагIа из гIулакх тоаделар. Цухка ха йоацаш ВЛКСМ Надтеречни райкома выездной бюрос лаьрххIа цхьоалагIча отделене ферме дIа а яха чIоагIийр телятница Залпаъ Турлуева, дикагIа бола къона доярка ш Умидат Музаева, Лида Музаева, Курбана Джаутханова, иштта кхыбараш а комсомоле дIаэцарах йола первични комсомольски организаце решени. Ерригаш а 11 йоI Іайийцар комсомоле.

М. ТАЗИЕВ.

* * *

ССКП XXII съезд хьаеллача ден дикача совгIатаца накъа бахкара дукха болх баьб Советски района комсомольцашка кагирхошеи. Цар 20 комсомольско-кагирхой звено вIашагI а техай, царех 15 звено хьажкIаш лелаеш 5 звено коартолаш лелаеш я. 310 гектар хулача кхашка хIара гектара тIа 10—12 тонн юллаш моттитера удобрени а йилла, дIадув фу дика кийчдаь дIайийра цар хьажкIаш коартолаш. Комсомольцийи кагирхойи низаца района колхозашка 20 гектара тIа сомий гаьнаш дIаегIай. Цул совгIа 4 километр доахал долаш наькъа ремонт яьй, 15 тонн металлолом гулъяьй.

Къаьстта дика болх баьб комсомольцаша Б. Тимаева, С-Я. Везирханова, С. Мамадаева, Д. Ахмадова, А. Абдулазимова, иштта кхыбараша а.

У. ВАХАЕВ,
ВЛКСМ Советски райкома инструктор.

* * *

Массанена ховш да вай Советски Союзе маIача наха нийсса кхалнаьха бокъо йолга. Дукха ба вай республике а тайп-тайпара лакхера дешар дийша а баьнна болх беш нохчийи гIалгIайи кхалнах. Царна юкъе ба лораш, хьехархой, йнженераш, иштта кхы говзалаш яраш а. XIаьта тайп-тайпарча городашкарча вузашка, юкъерча школашка хIанз дешаш дукха йиIигаш я.

Укх шера Наьсарен района Экажкъонгий-Юртарча юкъерча школе дешаш 7 бIаь бер да, хIаьта царех 3 бIаьннел совгIа дешарах дика а кхеташ йиIигаш я. Бакъда, укх шера 10 класс йистейоаккхаш кхоъ мара яц. Уж ба Д. Гойгова, З. Кациева, Л. Хамчиева. Итт класс йистеяьккхача дIахо а деша лаьрхIад цар.

Цхьабакъда, хIанз а юрта дукха даьйи ноанойи ба шоай йиIигаш деша ца ухийташ. Царех ба Костоев Абоязит, Албогачиева Мадинат, иштта кхыбараш а. Царна а цар мугIарех болчарна а ха деза йиIигашка дешийта дезилга.

М. КАРТОЕВ,
Экажкъонгий-Юртарча юкъерча школа завуч.

* * *

Вай мехка массайолча моттигашка хьалхара моттиг яккхара «Буревестник» яхача баскетбольни кхалнаьха команда къовсам лоаттабу. Баскетболах ловзача хьалхара моттиг яккхара яхье яьннай Нохч-гIалгIайчен шаччахьалкхен педагогически института баскетбольни команда. Цу командаца дакъа лоацаш ба нн. Кузовникова, Лапшина, Сапаргалиева, Сергеева, Сергеенко, Малышне.

Дукха ха йоаццаш из команда вIашагIкхийтар Дагестанерча Ленина цIерахча паччахьалкхен университета спортсменашца. Цига грозненцаша хьахьекхар шоай говзал, шоаш дика кийчо яь килар. Счет 34:27 а йолаш котъяьлар пединститута команда.

О. ДЖУРГАЕВ,
пединститута студент.

* * *

XIанз Советски нах шерра коммунизм хьалъеш боахкача хана боккха йоархIам болаш да юрташка бахача наха юкъе лекционни пропаганда лелаяр.

МагIалбика района «Ингушский» совхозерча бахархошта юкъе каст-каста тайп-тайпара лекцеш еш. Масала, дерригдунен тIарча халкъий гIулакхех, Іилма-аттеистически, политико-массови лекцеш. Цхьабакъда, цкъаь-цкъа уж лекцеш боккхий нах, цIенноаной хьагул а баь нохчий е гIалгIай меттала йийшаяц. Геттара дика хургдар, нагахьа санна тайп-тайпара лекцеш ешача хана юрта баха дуккагIа бола нах гул а баь вайнаьха меттал ешаре.

А. ГЕТОГАЖЕВ.

* * *

Грознерча шахматни клубе шашкаех ловзарий чемпионат йистеяьлар укх деношка. 26 саг вар цига дакъа лоацаш. Швейцарски системах хилар хьалхара 10 тур. Итт дийнахьа хиннача цу къовсаме хьалхареи шоллагIеи моттигаш йийкъар, ерригаш 10 бIалг яккха йиш йолча 8,5 бIалг яьккхача Хадиев Баудинеи Докпаев Александреи. Кхоалагіа моттиг яьккхар В. Гладилина. Цо 7 бIалг яьккхар, хIаьта цига дакъа лоацаш хиннарех пхенне шоллагIча разряда норма а кхоачашйир.

В. СТАРЛЫЧАНОВ,
чемпионата керттера секретарь.

Кхоачашдергда шоай дош

Йийкха сийна сигале я Каргалински даьгIенашта тIехьа. «Октября 12 шу» яхача колхоза бежа Іуй Левченко Николайи Джаев Юнуси аьлена йисте шув тIа дIаэтта латт. Аьле чу дажаш доахк доахан: тайп-тайпара дика бацаш я цига. Ший эрсий вешийга Юнуса йоах:

— Бийсана а доажадергда вай доахан. Бежан тIа ца кхоачаш укхаза буц тIайола цхьа моттиг а юташ цIа гIоргдац вай.

— Мегаргда, Юнус,—цо яхачоа тIехьа хул Левченко.— Буц йолча моттигашка дийнахьеи буси доажадергда доахан, уж кIаьд ца даллал йола ха мара салаIара юхе ца а юташ.

— Сайрийна доахан детта ха тIакхоачача хана мукх бийнача кхай тIа доажадергда вай доахан,— йоах Дикаев Юнуса.

— XIаьта цул тIехьагIа хий моладе дугаргда вай уж. Царна хов шоаш сендуьхьа къовсам лоаттабу, хIаьта цудухьа йоах цар къахьегама коталонаш цаI шоллагIчоа тIеххьа.

Йовхали йокъали латташехьа а, соаккарчул дуккагIа шура йоах «Октября 12- шу» яхача колхоза шурий-товарни ферма коллективо. Масала, нагахьа санна дIадахача шера апрель бетта ерригача ферме 4301 центнер шура яьккха хиннаяле, укх шера апрель бетта яьккхай 4491 центнер.

Паччахьалкхенга шура йоккара хьалхарча квартала план 30 центнер совгIа а йолаш кхоачашъяьй.

Барт тайна а къахьегам дукха безаш а йолча ферма коллективана кулгалдеш ва махачкалински зооветтехникуме заочно дешаш вола коммунист Батаев Мусост. ЛархIа а боагIаш ферме дикагIа лоархIаш бола доярка ш ба Джамамбаева ПаьтIамат, Глазова Лида, Шпырко Анастасия, Сидикова Рысхан, кхыбараш а.

Цу наха дош деннад Даьхенна шура ялара план хьамсарча парте XXII-гIа съезд хьаелла ди тIакхачалехьа кхоачашъе аьнна.

Кхоачашдергда цар из дош!

П. СЕХИН.

Доаханна дика гIулакх ду

СССП ЦК январски Пленумо дIахо йодача хана юрта боахам детIаболабара, хьайбаш дебадара яьча решенеша цеташ гIоз а даьха. Советски района Кирова цIерахча колхоза шурий-товарни ферма хьайбаш леладераша доккхий толамаш доах.

Укх шера хIара Іаттагара 1250 килограмм шура яккха социалистически декхар тIаийцад фермерча берригача доярка ша, хIаьта дикагIа болча доярка ша хIара Іаттагара 2000 килограмм шура яккха дош деннад. Лоаман колхозашка доккхий декхараш да уж. Цудухьа, шоаш тIаийца декхараш кхоачашдара хьинаре къахьег цар. IIабахача апрель бетта хIара Іаттагара 150 килограмм совгIа шура яьккхай Джамалдиновас. Цул тIехьа ца юсаш хьайоагIа Тазуркаева а.

Дика гIулакх ду доярка ша шоаш леладеча доаханна. Хан-ханнахьа хий меладу, доахан цIена леладу, иштта кхыдола гIулакхаш ду. Цу гIулакхо торо хулийт денгара ди массаза доал доаханнара дуккагIа шура яккха. Март бетта яьккхачул цуккха а дуккагIа шура яьккхай цар апрель бетта. Доярка шта болх беча мел эша хIама дика Іалашдаьд колхоза правлене.

Цу ферма тIа практикаш вайта зоотехникал болх беш ва Наьсарен зооветтехникума 4-ча курса студент Полонкоев Тархан. ЧIоагIа новкъостал даьд цо укхаза ше вена цхьа бутт совгIа мара йоацача лоацача хана, — аьлар колхоза председателе нов. Мусостова.

Цхьаккха Іасилг ца далийтара колхоза Іаьсий леладераша чIоагIа къовсам лоаттабу. Къаьстта дика гIулакх ду Іаьсашта Сусаевас. XIанз цо леладеш 20 денгара шин беттага кхаччалца дола 35 Іасилг да. Деннеи бийсанеи дуккагIа дулх тIакхетийтара, цхьаккха Іасилг ца далийтара шийна могаш дола гIулакх ду цо. Пудухьа мела дар мара хий меладац Іаьсашта, цIена леладу, тайп-тайпара доакъхар дехк. Цо санна Іаьсашта дика гIулакх ду Янарсаевас а. Цун группе ши бутт баьлча денз 6 бутт баллалца дола Іаьсий да. Иштта дика гIулакх Іаьсашта дарах 650—700 грамм дулх тIакхет царна деннеи буси, хIаьта тахханалца цар группера цхьаккха Іасилг деннадац.

Шоаш тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара ферма болхлой чIоагIа къахьегаш ба. Из дика бIаргагу укх шера апрель бетта даьхача толамашка хьежача а.

Г. ЗАКРИЕВ.

кача лаьтташка хий дика дийхкача хьалха латтарий опыт шерра йоаржае еза агитатораша шоай мерзача дешаца.

Хиш дехкарах бизза пайда эцар— дIайийнача хIамашта деча дикача гIулакхех керттерадар.

Хиш дехкара гIулакх хIанз дикагIа вIаштIехьдаькхад. Цхьоалагіа май тIакхоачаш хий дилла 31 эзар гектар яр — соахка цу хана хинначчул шозза дуккагIа. Болх дика вIаштIехьбаьккхаб Каргалински, Гудермесски, Урус-Мартана, Шелковской районашка. Цунца цхьана цхьаццайолча моттигашка чIоагIа телхаю хиш дехкара ханаш. Сунженски районе 49 процент мара кхоачашъяьц план, Шаьла районе—52 процент. Дика дац гIулакх Ачхой-Мартана районе а.

IIехьадисара кертера бахьан да: дIадийнар дика хьувкъийтара, хий диллар мел лоархIам болаш да кхета ца дар, болх мела вIаштIехьбаькхар, хий дехкарий къахьегама овсарле лоха хилар, трубкаш, сифонаш дIаьха харшаш мо йолча хий диллара дикагIа йолча методий лоархIам беш ца хилар.

Овлан тIара хувцаш тоаде деза хий дехкача лаьттаех пайда эцара гIулакх. Колхозий, совхозий кулгалхой, юрта боахама специалисташ бизза бехктохкаме ба хиш дехкара календарни план ханнахьа а дика а кхоачашъяра.

БIаьсти дув ялат дIадийна доаллашехь, дIайийнача хIамай мугIарашта юкъе ду балхаш йистедоаллашехь, ханнахьа кийчдала деза аьхки коартолаш дIаера. Колхозашкеи совхозашкеи хий дулла лаьтташи кхоачам хиллал дIае коартолаши я, укх шера хIара гектара тIара 72 центнерал кIезигагIа йоацаш коартолаш яха мел эша хьалаш да. Цу гIулакхо лоархIамболлаш аттача доаккхаргда Грознии еррига республикеи коартолашца Іалашъелга.

Цулхи шуреи чIоагIа дуккагIа даккха, кхоачам хиллал йолча хьайбай продукташца баха нах йиш хургйолаш хIара колхозе, хIара совхозе хьайбашта шортта доакъар хила деза, аьнна декхар оттадаьд парте. Цудухьа, дIайийнача культурашта гIулакх дешшехь, парте райкомаши райисполкомаши декхарийла я мангал хьаккхар дика вIаштIехьдаькхара хьалха кийчъю силос йоллара, ардий дуккхача участкашта доакъарийна юв культура дIаювлга толамца чакхдаккхара кхашкара балхаш деча кхаьхьегамхой низ тIабахийта.

Дуккхача колхозашкеи совхозашкеи хIанззехьа а пайда ийцаб доакъарийна гурахьа дуккхача лаьтташка дIадийнача ялатах. Цхьабакъда, цу лаьтташка юха хIама дIаювлга вIаштIехьдаькхадац. Из ла йиш йолаш дац. Іалаьмате чехка лаьтта кийчде доладе деза, мукъадаьннача лаьтта шозлагIа новш йола хьажкIаш а кхыдола бIаьстий дув ялат а дIаде деза.

Шин шера кхоачам хургболаш кийчде деза доакъар — иштта да чакхдаккха лаьрхIа гIулакх. Халонаш хуле а, болх дика вIаштIехьа а баьккха, чIоагIа къахьеге, из гIулакх вай чакхдоаккхаргда.

Семилетка кхоалагIча шера дIадахача бетташка вай хьайбаш леладераша цхьадола толамаш даьхад. IIадахача шера хинначчул колхозашкеи совхозашкеи даькха доахан 9 процент, хьакхарч — 39, жа — 11, коа тIара оалхазараш 20 процент дуккагIа хиннад. Цхьан Іатта лоархIаш шура дуккагIа йоаккх, котамаша фуаш дуккагIа ду. Валовой лаьрхIа шура 19 процент дуккагIа яьккхай. 1960 шера цу ханаца нийсйича укх шера биъ бетта 21 процент дуккагIа шура кийчъяьй.

Хьайбай боахаме цхьадолча даькъе болх дикагIа тоабенна бале а, 1961 шера социалистически декхараш еррига республика хьайийца кхоачамбалла чакхдахац. Нагахьа санна шура тIаийца декхарашка хьежжа дукха яьккха яле, боккъал дар аьлча дулх дIадахача шера мисел мара дехкадац, хIаьта фуаш кхо процент кIезигагIа гуллаьд. Дулхи фуаши кийчде хьалхарча кварталах доагIа декхараш кхоачашдаьдац. КIезига деб доахан, къаьстта дахкаш дола доахан.

Къаьстта тоъам боацаш да Наьсарен района хьокхамаш. Организаторски болх лохача боарам тIа латт. Хьайбаш леладерий яхь вIаштIехьйоаккхилга во латт, дуккхача фермашка колуш баш тIаийца декхараш кхоачашде лоаттабу къовсам. Іа дика лаьтта доллашехь, дукха хьайбаш дойтад, хьайбай продуктивность лохьялийтай. «Назрановский» совхозе биъ бетта 65 бежан, 179 хьакха, 286 устагIа беннаб. Юкъера лаьрхIача цхьан Іаттагара яьккха шура соахка цу хана яьккхачул 117 килограмм кIезигагIа я.

Цо халача оттагара гIулакх. Валовой лаьрхIа доаккха дулх соахка цу хана даьккхачул 2-зза кIезигденнад районе, хIаьта шура — 8 процент. Хьайбай продукташ кийчъяра хьалхарча кварталах тIаийца социалистически декхараш кхоачашдаьдац.

IIехьаюсарех я Надтеречни район а. Цига хьайбай фермашка механизаци яц, дог доацаш юкъехкувл къахьегама прогрессивни методаши дикагIа долча боахамий опыти. Из бахьан долаш района совхозаша кхоачашдаьзар дулх, шура, фуаш кийчде хьалхарча кварталле тIаийца декхараш.

IIехьадусаш хилар лоацца хана дIадаккха дуккагIа хилийта деза даькха доахан. Из ца дича вайга кхоачашдулургдац шуреи дулхи чIоагIа дуккагIа даккхара гIулакх. Даькха доахан тIера ца доалийташ лорадарах, шинараш хьалкхеду специализированни фермаши бригадаши йохкилга чехкагIа вIаштIехьдаккхарах латт декхар. Цу гIулакхо вIаштIехьдоалийтаргда вайна къона доахан лорадергеи хьалкхеделгеи.

Шера йоагIача ханах эггара дуккхагIа шура йоаккха ха хьаэттай. Даькача доахана дикагIа гIулакх дарцеи кхабарах юккъера лаьрхIача цхьан хьакхана дийнахь-бус 400 грамм дулх тIакхетийт.

IIехьагIа накъадаргдолаш кхоачамаш делга дицдалийта йиш яц. БIаьсти яьча хурскех хьатIадоагIача шера яхкаргйолаш къона хьакхарч къоастае еза февральи марти бетташка — цар хурскаш ергья вайна.

Хьакхарч лелаеча гIулакха тIехь вай йоккхий торонаш хилар бакъдир дикагIа болча болхлоша. «Грозненский» совхоза цIи хезача свинарка Наумова Марияс 2 эзар хьакха йорстае декхар тIаийцад. Биъ бетта дулха лаьрхIа 1082 хьакха IIаеннай цо, ер ах шу йистедалалехь кхы а 500-нел кIезигагIа йоацаш хьакха йорстаергья а йоах. Цхьан хьакхана дийнахь-бус 640 грамм тIакхет цун.

Тиркацарча районашка Іалама хьалаш дика ца хиларах, юрта боахама министерствани совхозий управленеи тIадиллад къона хьайбаш тоаделийтаргдолаш лоаман даьгIенашка дажа дахийтара дош къоастадар.

Доахан лоаман даьгIенашка доажадеш дорстадаь дукха дулх даккха деза вай. Ший ханнахьа а дика а из болх вIаштIехьбаккхарах тийша хургда дерригa а.

Колхозашкеи совхозашкеи дулх дуккагIа хургдолаш бахача нахагара къона доахан эпа мегаргда.

Дуккагіа теркам тIабахийта беза нахь-бус хадданза доажаделга вIаштIехьдоаккхе, детта доахан дикагIа йолча даьгIенашка доажадойя, цул совгIа хIанз вайга кхоачам болаш йола силос, моша доакъар, ка бола а кхеех йола а бацаш телха вIаштIехьдоаккхе, цу тайпара дола толамаш дуккха а дуккагIа болча доярка ша доахаргда.

Хьалха а санна дулх дуккагIа даккхара вай бола керттера кхоачам ба хьакхарч лелаяр. Цудухьа бIаьстани ахкани хана хурскаш дуккагIа ергйолаш дарегIарча доакъарца уж хьалкхеергйолаш, йорстаергйолаш гIулакхаш де деза. «Красноармейский» совхозе хьакхарч люцернаца кхабарах юккъера лаьрхIача цхьан хьакхана дийнахь-бус 400 грамм дулх тIакхетийт.

IIехьагIа накъадаргдолаш кхоачамаш делга дицдалийта йиш яц. БIаьсти яьча хурскех хьатIадоагIача шера яхкаргйолаш къона хьакхарч къоастае еза февральи марти бетташка — цар хурскаш ергья вайна.

Хьакхарч лелаеча гIулакха тIехь вай йоккхий торонаш хилар бакъдир дикагIа болча болхлоша. «Грозненский» совхоза цIи хезача свинарка Наумова Марияс 2 эзар хьакха йорстае декхар тIаийцад. Биъ бетта дулха лаьрхIа 1082 хьакха IIаеннай цо, ер ах шу йистедалалехь кхы а 500-нел кIезигагIа йоацаш хьакха йорстаергья а йоах. Цхьан хьакхана дийнахь-бус 640 грамм тIакхет цун.

Тиркацарча районашка Іалама хьалаш дика ца хиларах, юрта боахама министерствани совхозий управленеи тIадиллад къона хьайбаш тоаделийтаргдолаш лоаман даьгIенашка дажа дахийтара дош къоастадар.

Доахан лоаман даьгIенашка доажадеш дорстадаь дукха дулх даккха деза вай. Ший ханнахьа а дика а из болх вIаштIехьбаккхарах тийша хургда дерригa а.

Колхозашкеи совхозашкеи дулх дуккагIа хургдолаш бахача нахагара къона доахан эпа мегаргда.

Дуккагіа теркам тIабахийта беза коа тIара оалхазараш дебадара. XIанз кертерадар фуэх инкубаторашка кIоригаш яхийтарах, республике йолаш йолча ерригача инкубатарех бизза пайда эцарах латт. Колхозийи совхозийи цхьаболча хулгалхоша тIехьдоах фуэх инкубаторашка кIоригаш йоахийтилга, цар йоах, хьаяьха кIоригаш чуйохка моттиг ца хиларах ду шоаш из. Цу гIулакха раьза хила йиш яц. Хьайбаш чудоахкадеча кхийшка коа тIара оалхазараш хьалкхедеш, тоадолийташ Краснодарски края Каневски района колхозаша баьча балха опытах пайда эца беза.

Боккхача балха денош тIакхоачаш латт республика жа леладерашта — жа ларга ха хьаотташ латт. IIадахача шерашка дийнна гIалаташ хургдоацаш хIама даьдац цхьадолча боахамаша, кхоачам хиллал жа лорга машинаши классировщикаши кийчбаьбац, жа ларга агрегаташ тоаяь кийчъяьяц. Жа ларгара порядок оттае а из гIулакх дика вIаштIехьдаькхха чакхдаккха а новкъостал де деза жа леладерашта, тIаккха мехкага дикагIа дола тха кхоачаргда.

Хьайбаши коа тIара оалхазараши чIоагIа дебаш хиларо хьалхашка оттаду колхозашкеи совхозашкеи йолча производственни помещенеех махулла дикагIа пайда эцара декхар. XIаьта иштта кердача тайпара къоастаде деза хьайбай боахаме гIишлош хьалъяра гIулакх а, даькха доахан дIа а ца дехкаш леладергдолаш хьалъе еза фермаш, хIаьта хьакхарчашта хьалъе еза аттагIа йолча лагерни хьисапера помещенеш, бIаьстани ахкани хана лагерашка дуккха хьакхарч цкъара яхкаргйолаш, дуккагIа йола хурскаш иштта ергйолаш. Коа тIарча оалхазарашта а аттагIа а дарегIа а йола помещенеш хьалйича бакъахьа я.

Эггара дуккагIа йоаккхо е еза хьайбай боахам бокъонца йолча доакъарий базаца Іалашбара, хьайбашта бIарччача шера шортта тайп-тайпара доакъар хилийтара. XIара Іатта лаьрхIа 25 тоннал кIезигагIа йоацаш силос йолла еза, аьхки хьайбаш силосаца кхаба йиш хургйолаш, мошача доакъарийна лаьрхIа царна хьажкIаш тела езаргйоацаш.

Хьаллхехьа а йоаккхо е еза шоллагIча шерага даргдолаш доакъарий кхоачамаш дара. Цу гIулакха йол хьаккхара дика кийчо е а из хьокхилга дика вIаштIехьдаькхха чакхдаккха а деза. Цунца цхьана дIадахача шерах юхейисача аьла дика доал де деза. Шоай юхейисача аьлах вIашка гоIаяь пашкаш а яь, уж йол лоаттаеча моттиге чуийцача Шелковской района колхозаша даьр нийса гIулакх да.

ХьажкIех силос йоллаца цхьана а эри тIаяьнна баьцах а хьалха йолла силос янза яргьяц.

Сихденнад кхашкара балхаш. Дукха тайп-тайпара гIулакхаш да юрта боахама къахьегамхой, кертерадарех цаI да ханнахьа ялат чуэцара а ялат кийчдара план кхоачашъяра а кийчо елга. Цу гIулакха хIанзехь а бокъонца кийчъе еза техникеи транспорти, хьаттараш, ялат лоаттаду моттигаш, кхоалленаш, хIаьта заготовкай управлене ханнахьа тоаяь яха еза помещенеши ялат дIайийдеча пункташа тIадолха наькъаши.

Кхашкеи фермашкеи деш дола дердига балхаш толамца кхоачашдара махулла чIоагIагIа механизаци е еза халача балхаша. ДуккагIа йолча колхозашеи совхозашеи из дика кхетадаьд. Юрта боахама процессаша электрификации механизаци еш царна дика новкъостал ду промышленни предприяте

Керда брошюра арадаьннад

Вай республике шерра цIеношта гонахьа бешамаш дIайогIа а кхее а болабеннаб бахархой. Цудухьа Нохч-ГIалгIай книжни издательства бешамаш лелаерашта новкъостала юрта боахама Iилмай кандидата нов. Костюченко яздаь «ЦIен гонахьара беш» яха книжка арахийцад кепа а теха. ЧIоагIа новкъостал дергда цо бешамаш лелаяра а дIайогIара а кIезига опыт йолча наха.

Брошюра тIа кепа техай вай республикера климатически почвеннии условеш, бешамий культураш дIайийна лаьтта миштад, беш дIа мишта йогIа еза, дIаегIача къонача гаьнашта гIулакх малагIча тайпара де деза хойташ йола а, иштта кхыйола материалаш а. Масала, сомаш хула гаьнаш мишта теда еза, хий мишта тоха деза, удобрени малагI ехка еза, заморозкаш хилча фу бахьанаш леладе деза, иштта кхыдараш а.

Бешамаш лелаерий чIоагIа ха безам болаш да сомаш Iан хана ца талхийташ лелабара а, сомаш кийчбара а гIулакх. Цу хаттарашта дола жопаш да брошюра тIа.

Брошюра тIеххьарча оагIошта хIара бетт-бетта бешамашка де дезача балхий, хIаьта дIайогIа материал малагIча боахамашка Iалашъе мегаргьа хьехаш календарь да оттадаь.

Нов. Костюченко яздаь арахийцача брошюра тIа чертежаши сурташи а да.

Ф. КОЛЕСНИКОВ.

Дер довро зуламга бода никъ лох

Сагах доалла керттера дика гIулакх лоархIаш да вай обществе къахьегамца цIена уйла йолаш хилар. Обществана долча гIулакха духьа хьегача къица мара лохалургбац сагага ший иразага бода нийса никъ.

Цудухьа, дукха ха йоаццаш обществана пайдана болча къахьегама юстара бувлаш а обществана духьалларча зеннерча гIулакхашца вахар долаш а болча наха духьала лоаттабу къовсам чIоагIбара хьакъехьа РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо тIаийца Указ къаьстта боккха лоархIам болаш да.

Вай общества сатоха йиш йолаш гIулакх дац кIеззига мара боацача дер дайнача наха, паразиташа, зуламхоша гражданий къахьегама вахар телхаделга, цар вахара, унахцIенонна зуламаш делга, общества а наьха шоай доалахьарча а рузкъах ка еттилга. Цудухьа, цу тайпарча зуламхошца лоаттабеш бола къовсам чIоагIа хила а беза, щарна деш дола таIазар законо яххача тайпара къиза хила а деза.

Дер дайнараши паразиташи тха Грозненски районе а ба. Царех цхьабараш моттийта балха уттт, хIаьта бокъонца техкача шоаш хьегача къих ца а бахаш, паччахьалкхен чотах, къахьегамхой чотах бIаьхий хулаш ба уж.

«Аргун» яхача колхозе ший декхараш цIена кхоачаш ца дар а къахьегама дисциплина телхаяр а бахьан долаш, артела юкъарча собране яьча решенех колхозера дIаваькхар Е. Д. Мостовой. ДIаваькхачул тIехьагIа паразитически вахар леладе волавелар из. Дукха ха я цо цхьаннахьа а болх ца бу, дукха пайдаш доах цо ший цIенна гонахьарча бешара, самогон доах.

Моттийта цу колхоза член ва а яхаш, бокъонца дIатехкача артела цхьаккха пайда а ца луш лелаш ва Азиев Махьмуд. Колхозе дIачувахачул тIехьагIа шийна деннача лаьтта цIеношт а дай, уж дехкар цо. ХIанз кхычахьа цIа де безам болаш а ва. Азиева леладу гIулакхаш новкъа хеташ яц колхоза правлени.

Алхан-Кала яхача моттигера, Килентьеви Нестеренкои дуккхача хана денз цхьаннахьа а болх беш бацар, дулхаца базар еш бар, хIаьта из бахьан долаш уголовни бехктокхам а баь, дуккха ха яккха лийца чубехкар уж.

Промтоварашца базар еш яр Горячеисточненская яхача станице яхаш йола Чагаева Хьулимат а. Цунна а цу тайппара таIазар дир. Уж тайпа моттиташ дукха я.

Цу тайпарча эхь дайнача гIулакхашца цхьанна тайпара а машар хила йиш яц.

Обществана духьалара, паразитически гIулакхаш леладеча наха духьала эггара чIоагIагIа бола къовсам лоаттабе беза, цIенбаь уж обществана юкъера дIабаххалца. Уж тайпа нах тоама хургболаш а харц бергболаш а долча хьалашка нийсбе беза уж.

Паразитически гIулакхаш леладеча наха, жуликашта, йовсарашта, спекулянташта, хулиганашта, пьянишашта дIеховлда, нагахьа санна цар шоай гIулакхаш ца дуте, нийсача наькъа тIа уж ца боале, советски общественноста низои социалистически законашеи царга из низагIа дайтаргхилар.

И. АЙДИНОВ,
Грозненски района прокурор.

Дика рационализатор

ССКП XXII-ча съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь, хьинаре къахьегаш ба Грознерча производственно-товарни контора болхлой. Коммунистически къахьегама ударника яха цIи яккхара сийленца къахьегаш ва № 2 йолча цеха слесарь Арон Давыдович Мордерер. Дика рационализатор ва из. Паччахьалкхенна боккха пайда а луш, дукха предложенеш балха юкъекхийлай цо.

Ше дика болх барал совгIа шийда болх беча зIамагIа болча новкъосташта а доккха новкъостал ду говзача слесара. Производственно-товарни конторе ше болх беча 15 шера дукхха а къона болхлой Iомабаьб цо. Доккха ираз да, йоах Арон Давыдовича, къонача болхлошта ший говзал дIаялар. Цу хьакъехьа дIахо йолдача хана а сайна могар дергда аз.

П. ВИШНЕВСКИЙ.

Н. А. Туполева керда самолет

Юкъера гаьнал йолча наькъа ахийта лаьрхIа я «ТУ-124» яха самолет. 44 пассажира моттиг я цу тIа. Эггара чIоагIагIа йола цун массал сахьта 1000 километр я. Керда кема Iохоалургда йоккха йоацача аэродроме, бетон хьаьхача майдан тIа а из ца хьаьхача лаьтта а.

Сурта тIа: «ТУ-124» яха самолет. Юхьагахьара оагIув.

С. Преображенскей
А. Коньковеи сурт.

ТАСС фотохроника.

Дика кийчъеннай школа экзаменашка

Дукха ха йисаяц дешара шу йистедала. Цудухьа экзаменаш дика дIаялара, шера баьча балха итогаш яра кийчо еш ба Карабулакски школа хьехархойи дешархойи.

Дешара шу дика чакхдаккхара тха школе кийчо е болабенна дукха ха я. Цу гIулакха ерига терко хьехархоша тIаяхийтай хIанз дешархошта эшшаш бола кхетам бала а, хIаьта хьехархоша енна урокаш дешархоша Iомаеча хана царна нийслу кхоачамбоацараш дIадоахача а.

ХIанз дешара занятеш чакхъяла ха хьатIаотташ латтарца дуккхагIа йолча предметий программа йисте а яьккха хьалхагIа Iомаяь материалаш дешархошка юха шаьрьейташ ба хьехархой. Дешархоша чакхъяьккха материал юха шаьрьяра балха уйда а яь бераш эггара дикагIа кхетаргдолаш йола форма юкъейихьай хьехархоша: самостоятельни болх кхы а тоабе лаьрхIад цар.

Укх тIеххьарча хана къаьстта теркам тIабахийтаб тха школерча хьехархоша консультацеш яра долча гIулакха. Хан-ханнахьа консультацеш яра лаьрххIа расписани оттаяьй. ХIаьта оттаяьча расписанех дешархой консультаце баьхкача шоашта кхета ца луш йиса материал хьахьехийт хьехархошка.

7-чен 10-чен классашкарча дешархошта лаьрххIа экзаменашка кийчвалара уголок хьайийлай. Цига календарь да оттадаь, экзаменашка мишта кийчвала веза, дагахьа экзаменаш дIаялара жопаш мишта тела деза хьахьоккаш, экзаменаш йолаяла мел ха йисай, иштта кхыдараш а тIадолаш. Цул совгIа хIанзале экзаменаш дIаялара кийчдаьча билеташта кхы а материал кийчъяьй, ассистенташ хержаб, хIаьта берашцеи даьшцеи ноаношцеи инструкци дIайовзийташ даьй-ноаной собранеш яьй школерча хьехархоша.

М. ФРОЛОВ,
Карабулакерча юкъерча школа директор.

ССКП XXII-ча съезда сийна тIаийца социалистически декхараш сийленца кхоачашдара хьинаре къахьегаш я Грознерча № 3 йолча барзкъаш тегача фабрика коллектив. Укх шера биъ бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй цо, планал совгIа дуккхача маьха продукци ара а хецаш.

Массаза а санна шоай низ а хьинар а ца кходеш къахьегаш ба нн. Печенюк, Плетюлова, Акбулатова, Чербижева, Талгатова, дуккха кхыбараш а. ХIара бетта йола производственни план 110—114 процент кхоачашъю цар.

Сурта тIа: йоккхагIа йола мастер Попондопуло Полина Константиновна мастера Акбулатовас беча балхага хьожаш йоалл.

И. Плиева тексти сурти.

Шоай кулгашца

Наьсарен района цхьайтта шерарча школа мастерске тхо дIачудаьлча цхьанна дешархочо зензар, хIана аьлча берригаш а шо-шоай балхаш деш боахкар. Уж боахкар вай республике кастта хургйолча школай художественни самодеятельноста смотре дакъа лацархошта костюмашца эша шалташи шалтай бетташи деш.

Дика кулгал ду «говзача кулгий» кружока къахьегама урокаш телача хьехархочо нов. Баркинхоева. Кружоке дакъа лоацача дешархоел массарел дикагIа болх бу Пугачева, Иванова, Братерске, иштта кхыбараша а.

Укх шера дика, керда программа кийчъяьй художественни самодеятельноста коллективо, йоах школерча самодеятельни кружока кулгалхочо нов. Колоскова. Масала, укх шера эггара хьалха халхарийи иллейи ансамбль вIашагIъеллай, 3-чеи 4-чеи классай дикагIа бола халхархой Долгиев, Сагов, Оздоев, Тумгоев юкъе а болаш. Уж дешархой 1960 шера Нохч-ГIалгIай АССР художественни самодеятельноста Москве хиннача смотре дакъа лоацаш хиннаб. ХIаьта дешархой хоро кийчъяьй Туликова яздаь «Ленинах дола» илли, Халебске — «Са Нохч-ГIалгIайче», Мураделе — «Школа наькъа такилгаш» яха иллеш. Цул совгIа укх шера 6-ча класса дешархочо А. Альтеровас вайнаьха иллеш, 7-ча класса дешархочо Г. Градуновас тайп-тайпара эрсий иллеш Iомадаьд.

1961 шера вай республике хьалхара моттиг яккха лаьрхIад тха школа художественни самодеятельноста коллективо, аьлар ший къамаьл чакхдоалаш нов. Колоскова.

Школерча токарни, слесарни, столярни мастерскешка тайп-тайпара говзалаш Iомаеш 150 кIаьнки йиIиги я, йоах школа директора нов. Арсельгова. Кастта районерча детсадаштеи яслештеи эша цхьайола продукци мастерскешка Iомалуш болча дешархоша кийчъергья. ХIаьта укх шера школерча художественни самодеятельноста коллектива мел эша костюмаш Iалашъяьй школа бераша гул а яь дIаеннача металлоломах хьайийца ачах. Пионерски двухлетка планах 20 тонн гулъе езаш яр школа, хIаьта хIанзале бераша 16 тонн металлолом гулъяьй.

Цул совгIа укх шера школе 74 саг чу а воагIаш дешархой бригада вIашагIъеллай, бригадиралла комсомола комитета секретарь М. Газдиев а хержа. Бригада юкъейоагIа 6 звено, царех цхьа звено 9-ча класса дешархо Лихачев керте а оттаваь комсомольски звено яьй.

Цу звенос шийна тIачIоагIдаьча 40 гектар хулача кхашкара хIара гектара тIара 25 центнер гибридни хьажкIаш чуэца социалистически декхар тIанийцад. Деррига кха гурахьа зяьба паьрхIа аьха да, бIаьсти макха баькха, 12 тонн минеральни удобрени йилла, иштта кхыдола балхаш даь да. Цхьабакъда, кхыдола балхаш де торо яц тха школерча звеной, хIана аьлча цу гIулакха эшаш йола механизмаш ца хилар бахьан долаш. Нагахьа санна из хиннаяларе тхой механизатораш кийчбе йиш яр тха, йоах школа директора. ХьажкIаш дIае участок къоастаяьй тхона «Назрановский» совхоза Альти-Юртарча отделене. Укх денношка хьажкIаш дIайийна баргболаш ба уж.

Доккхий балхаш де лаьрхIад укх шера каникулех школа дешархоша, лохехьарча классай бераша школьни участкашка коартолаш, хьажкIаш, кхеж лелае, школерча музея Наьсарен района историех йола материалаш гулъе лаьрхIад. ХIаьта лакхехьарча классай дешархоша лелаергья шоашта къоастаяьча участкашкара хьажкIаш. Цул совгIа тайп-тайпарча моттигашка экскурсешка, походашка гIоргба дешархой, иштта кхыдола гIулакхаш дергда.

Н. РУСЛАНОВ.

Шоай цIей дезду пионераша

Укх деношка вай мехка В. И. Ленина цIерах йола пионерски организаци вIашагIъелла 39 шу дизара цIей дездеш хилар Нохч-ГIалгIай республика пионераш. ЦIей дездара хетаьь ерригача городерча школай пионерски парад хилар 19 мае делкъел тIехьарIа диъ сахьат даьлча. ЧIоагIа хозъяьь, байракхашца кийчъяь яр Грознера В. И. Ленина цIерагIа йола майда.

Ерига майда екаеш пионерски фанфараш лекхар. Параде болабелар тайп-тайпарча школай дешархой. ЦаI санна берригаш а пионерски галстукаш йоахкаш, хоза кийчбенна бар дешархой. Парад хьаеллаш хьалха енача пионерски группа массанеша а В. И. Ленина памятника гонахьа хоза зизаш дехкар. Царна тIехьа йолаелар городе дикагIа лоархIаш йола цхьоалагIа, шоллагIа, кхоалагIа школаш. Цхьанне санна массане а дог гIоздаьнна, салют луш чакхбаьлар пионераш. Цар гIоза гIувлаш хиннача дегаша хьахьоькхар коммунистически общество хьалъяра деша а къахьега а низ кхоберг ца хилар.

Парад чакхъяьнначул тIехьарIа ерригача школай пионераш сакъерда а тайп-тайпарча ловзоргех ловза а Кирова цIерахча салаIареи культуреи парке бахар.

Паркерча зелени театре пионерий Двореца халхарийи иллейи ансамбло тайп-тайпара номераш а йолаш дика концерт оттадир. Пионерий Двореца хоро вай мехкарча халкъий иллеш аьлар, халхара группо нохчийи, гIалгIайи, кхыча къамий а халхараш дир.

ЧIоагIа раьза хилар парке цIей дездеча гулбенна хинна пионераш шоашта оттадаьча концерта.

Т. УЖАХОВА.

Дешар къахьегамца дувзаду

Грознерча № 3 йолча ремесленни училища педагогически коллективо дIахо йодача хана дешархошта теоретически а производственни а кхетам кхы а дикагIа балара доккхий толамаш даьхад.

ССКП XXII съезда сийна училища болхлошеи дешархошеи лаьрхIад коммунистически хьисапе болх бе а баха а. Из дехкар лоархIаме долга а ховш укх шера дIаяхача хана производственни гIулакхий план дикка тIехкхоачашъяьй цар. Производственни дешар Iомадеш хинна дешархой мастерскешка а базовии предприятешкарчеи цехашка а балхаш деш хиннаб. Иштта дика болх вIаштIехьбаккхарах бурув хьувзаду станокаш арахецара план кхоачашъяьй, зажимни инструменташ арахецара план 150 проценти слесарно-монтажни инструменташ арахецара план 200 проценти кхоачашъяьй училища дешархоша. Цул совгIа, винташ тедача йиъ станока ремонт яьй, хIаьта иштта кхы а дукха балхаш даьд.

Ремонт еча къаьстта дика болх баьб слесараша Михайлова, Абубакарова, монтера Шевчука. Коммунистически къахьегама бригадай сийлен цIераш яхара чIоагIа къовсам лоаттабу мастераш Сергеев, Колос, Внуков, Сорокин керте латтача №№ 1, 2, 5, 20, 13, 14 учебно-производственни группаша.

Барт-цхьоагIо йолаш чакхбаькхаб технически кабинеташа шоай болх. Иштта, электротехникаи технически кабинетий механикаша токарни станокашта программни управлени еш йола стенд кийчъяьй, лаьрххIа йолча слесарни гIулакхий технологически кабинето «Диаграмма-железоуглерод» яха щит кийчдаьд, хIаьта дешархой низаца промышленни оборудованена ремонт еча эша настольно-сверлильни «НС-12Б» яха станок кийчъяьй. Кхы а дуккха тайп-тайпара хIамаш кийчъяьй цар.

В. ИВАНОВ,
училища культурно-кхетама балха директора заместитель.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Лаоса хьакъехьа хьайийла Женевски совещани

ЖЕНЕВА, 16 май. ТАСС-а специальни корреспондента К. Романовске хоам бу: Лаоса хьакъехьа Дунен халкъашта юкъера совещани хьайийлай тахан Женеве.

Къамий Двореца переговорий истола хьалхашка гулбелар 12 мая а тIехьа лаосский проблема къоастаергийола Дунен халкъашта юкъера совещани дIайолае кийча хиннараш а лаьрхIача дийнахьа, сахьата из дIайолаяра юкъе лийлхараш а.

Совещани хьайийлар Индокитая хьакъехьа 1954 шера хиннача Женевски совещане председателаш хиннараша. ВIашагIкхийттаташка соацца къамаьл дир Камбоджа яхача пачахьалкхенна керте латтача принца Нородом Сианука. Цул тIехьагIа къамаьл дир Советски Союза кхыча мехкашцарча гIулакхий министра А. А. Громыкос.

Къулбехьарча Кореера хьал

НЬЮ-ЙОРК, 17 май. (ТАСС). 1-гIча къулбехьенкорейски эскара командующи волча генерал-лейтенанта Хан Лим Ли 17 мая саррахьа хьакхайкадир Къулбехьен Корея Iаьдал бе делла тIема хунта йизза хьаллоацаш хилар, яхаш хоам бу Сеулера ЮПИ агентства корреспондденто.

ХьалхагIа цу тIема переворотте нейтральни хила аьнна приказ делар Хан Лим Ли ший эскарашта.

Чан Мена правительство кIалкъаръяккха гIертача Кореерча США тIема низий командующе Магрудера уйлаш йохаеш хIама тох, хетаргахьа, йоах хоама тIа, Хан Лим Ли кердача наькъо.

Кердача диктатора хьалхара гIа

ПАРИЖ, 19 май. (ТАСС). Франс Пресс яхача агентства хоам бу Сеулера:

16 мае Къулбехьарча Кореера Iаьдал бе деллача тIема хунта кулгалхочо, инарала Чан До Ена селхан радио чу гIолла хьакхайкадир, «антикоммунизм бокъонца чакхъяккхар» — из мехка къаман керда политика я аьнна.

Кура къамаьл а деш, Чан До Ена аьлар, Iаьдал «опытни» болча политически деятелашка додилга «ший ханнахьа а», цхьабакъда, «мамогга сихагIа а хургда» аьнна.

Цхьабакъда, цун кегаденнача къамаьло, гучох, хьахойт, гарггарча хана хунта тIера яла дагайоацаш хилар.

Ше къамаьл деш Чан До Ена дош делар вIашагIкхийттача Штаташцареи «мукъача дунен» вокх мехкашцареи бувзамаш чIоагIде а Къулбехьен Корея низ чIоагIбе а.

Инарал Чан До Ен къамаьл де волавалалехьа а къамаьл даь ваьнначул тIехьагIа а тIема марш лекхар.

Эскарцарча наха, «Минчжу Ильбо» яхача къулбехьенкорейски социалистий кепайоазон орган йолча чу а хьийлха, 6 саг лаьцав, из арадоахари, кертера редактори, редакционни статьяй автори юкъе а болаш.

Къилбаседехьарчеи Къулбехьарчеи Кореяна юкъе бувзамаш оттадара тIехьа лаьттача низашкахьа хиннарашта эггара хьалха теха хIама яр из.

СЕРДАЛО
4-гIа оагI, 21 май, 1961 шу.

Доазол дехьара

Лаоса хьакъехьа хьайийлача Женевски совещане

ЖЕНЕВА, 17 май. **(ТАСС-а спец. корр.).** Селхан перерыв дIаяьннначул тIехьагIа заседане къамаьлаш дир Великобритане кхыча мехкашцарча гIулакхий министра лорд Хьюма а Китайски Халкъа Республика кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Чэнь И а.

Дагадайтаргда вай, Лаоса суверенитет, из ший лоIаме хулга, из цаI йолаш а цун мохк бIарча а хулга лоархIаргда аьнна ворхI шу хьалхагIа укх зале решени яь хинна хилар. Чухьара барт тоабара йола лард мела хиларах да аьлар Хьюма цу мехка гIулакхашта юкъе кхыдола мехкаш гIертилга.

Хьюма яхачох, Лаоса хьакъехьа дIахо ергйолча соглашеней ларде дижа деза из бIарччеи нейтралитет йолаши хулга.

Ше къамаьл деш КНР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Чэнь И белгалдаьккхар, 1954 шера яьча соглашенешка хьежжа машарца лаосски дош къоастадара китайски правительство чIоагIа тIехьа латташ хилар. Чэнь И дIахо аьлар 1954 шера Лаоса хьакъехьа яьча женевски соглашенеша Лаоса машар, нейтралитет, из ший лоIаме хулга Iалашдара дика лард еллай, аьнна. Цхьабакъда, США правительства юхьхьанца денз телхадаьд уж соглашенеш кхоачашъелга. Укх тIеххьарча ворх шера гучадаьннача бакъдараша хьахьокх, аьлар Чэнь И, Лаосера гIулакхаш дукха хана денз лер тIа ца доалаш хьувзар а хIанзара хьал цIенхашта этта хилар а США оагIорахьара Женевски соглашенеш телхаярах, Лаоса духьала цар интервенци а агресси а лелаяра мара кхыча бахьанца хинна дац.

ЖЕНЕВА, 17 май. (ТАСС). Тахан московски ханах 13 сахьат даьлча, Англе кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Хьюм председатель а волаш хьайийлача Iуйрийнарча заседане хьалхагIа къамаьл дир США паччахьалкхен секретара Дин Раска. Цул хьалхагIа переговораш еча хана а санна, цIаькха а бакъъяь хьахьокха еза аьлар цо Лаосера тIом бокъонца сеца хилара хьакъехьа Дунен халкъашта юкъерча тIахьожама комиссе оттаяь доклад. Из ше яьхар цо бакъдора «повстанчески низаш» (дувцараш правительственни эскараши Патет-Лао тIема низаши да. — Ред) Бун-Ума-Носавана эскарашта духьала, хIанз а атакаш еш да йоах, яхаш. Цу группагара викалаш заседане ца хилар новкъа да шийна аьлар Раска.

Цо хьахайтар Бун-Ума Носавана викалаш тIабоацаш цхьаккха тайпа решенеш хила йиш ца хилар. Цхьабакъда, бунумовцаш совещане бахка тигадац шоай безам ца хиларах а дукхагIа кхычарна шоаш ца бахкар ловш хиларах а.

ЖЕНЕВА, 17 май. **(ТАСС-а спец. корр.).** А. А. Громыкос председателал а деш, дийнаьха хиннача заседане эггара хьалхагIа къамаьл дир Лаоса королевски правительства делегацена керте латтача кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Киним Фолсена. Принца Суванна Фума королевски правительства цIерах оаха дIахойт аьлар Лаоса викало, машаргеи нейтралитетагеи кхача гIерташ тхоаш хилар. Ший лоIаме а вIашагIкхийтта а Лаос хила езаш, юххера а машар оттабеш йола женевски решенеш 1954 шера яьча хана чIоагIа гIадбаха бар лаотянцаш. Цхьабакъда, цхьадолча мехкашта — СЕАТО членашта, гоама яр нейтралитетага кхача гIерта Лаос.

Королевски правительства политически программа йовзийтар Киним Фолсена. Ер ба цун чулоацам: тIема союзашка цхьанна тайпара дакъа ца лаца, 1954 шера яьча соглашенешка белгалъяьхарашкара (французски базашкара) дIаиккхача, тIема базаш ца яхкийта, цхьаккха тайпа СЕАТО-тахьара «гIо-новкъостал» хьа ца эца аьнна декхар оттаделга; массадолча мехкашца дипломатически гIулакхаш оттаделга; цхьанна а тайпара политически тIемеи гIулакхаш юкъе доацаш мара финансовни экономически новкъостал хьа ца эцилга.

Киним Фолсенал тIехьагIа къамаьл дир СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра А. А. Громыкос.

Вай укхаза вIашагIкхийттад, аьлар А. А. Громыкос, цхьана оарцагIа а даьнна, лаосски дош къоастадар духьа, Лаоса районе хьахинна а цигара арабаьнна гаьнна дIабаржар кхерам болаш а болча тIема унзара кхуврч боабар духьа.

Нагахьа санна, аьлар А. А. Громыкос, принц Суванна Фума керте латтача законах йолча правительствана духьала мятеж вIашагIйолларца Лаоса чурча гIулакхашта юкъе гIерта хиннабецаре, нагахьа санна США оагIорахьара мятежникаш гуччахьа хьаллоаттабаь хиннабецаре Лаосе тоташ ювргьяцар.

Ер совещани дика чакхъялара гIулакх укхаза дакъа лоацаш мелволчо Лаос ший лоIамегIеи нейтральнии йолча паччахьалкхе санна деIайолаянза яргйоацаш лархIарах а Лаоса нейтралитет лархIареи толха ца яреи хьакъехьа соглашени ярах а тийша да аьнна хет Советски правительствана, аьлар А. А. Громыкос.

Советски правительство тийшай, лаосски проблема машарца къоастаяра хIанз дика хьалаш нийсденна хиларах.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре

Йоккха зал — **«Дуэль».** Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1— **«Волга-Волга».** Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 — Берий сеанс— **«Сигал бесса тIаьск».** Долалу: 9, 11. **«Безамца вIашагIкхетар».** Долалу: 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — Берий сеанс —**«Дайна сурт».** Долалу: 9.15, 11.15. **«Дуэль».** Долалу: 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

22-ча мае денз **«Балтийски сигале».** (1 сери).

«Родина» яхача кинотеатре

Берий сеанс—**«ЧIагарг».** Долалу: 9. **«Дуэль».** 10.50, 2.30, 6.10, 8.

«Синдбад ворхIазлагIча наькъа вахар». Долалу: 12.40, 4.30, 9.45.

22-ча мае денз **«Балтийски сигале».** (1 сери).

Шин шера дешаш йолча Грознерча торгово-кооперативни училища

ДЕША НАХ ДIАИЙБУ

мах бе а кхача кийчбе а Iомалуча отделенешка.

Деша хьахьуэц райпоша юрташкара хьахьожабаь мехкарий.

Хатта хIама хуле Райпо е гор. Грознерча (Дзержинске улицах, № 21 йолча) **торгово-кооперативни училище гIо.**

РЕДАКЦГ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — **2-07-01;** бехктокхама секретарг — **2-45-48, партийни вахарен, экономикан, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;**
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: редактора — **2-41-23;** зам. редактора — **2-07-01;** ответственного секретаря — **2-45-48,** отделов партийной жизни, экономики и писем — **2-25-72;** корректорской — **2-30-91.**

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ02070 Заказ № 3019